

Kolofon:

AALBORG UNIVERSITET

**Titel: Det uformelle inddragelsesperspektiv på en døgninstitution
for kriminelle og kriminalitetstruede unge**

Af: Tanja Rex Justesen

Studienummer: 20180335

Vejleder: Mette Rømer

Periode: Februar 2020- Juni 2020

Antal anslag: 166.670

Speciale i Socialt arbejde på kandidatuddannelsen.

Aalborg universitet i København.

En cherokee-indianer fortalte sine børnebørn:

"I ethvert liv er der en frygtelig kamp mellem to ulve.

Den ene er ond:

Frygt, vrede, misundelse, grådighed, arrogance, selvmedlidenhed, nag og bedrag.

Den anden er god:

Glæde, ydmyghed, tillid, gavmildhed, sandhed, blindhed og medfølelse.

Er af børnene spurgte:

"Bedstefar,....hvilken ulv vinder?"

Den gamle indianer så ham i øjnene og svarede:

"Den, du fodrer"

Kilde: Ukendt

FORORD

”(..)Og hvad er drivkraften... Jamen det er at gøre en forskel og tage fat. Det som driver mig både professionelt og menneskeligt det er tage fra der hvor andre slipper. Det med at arbejde men en så vanskelig målgruppe. Så når andre mennesker giver slip og siger der ikke er noget at gøre så er det først der det starter. Og det tror jeg karakteriser os alle sammen her (Morten, medarbejder på døgninstitution Nexus, personlig kommunikation 26.03.2020)”.

Med dette citat vil jeg præsentere titlen på mit speciale ***”Det uformelle inddragelsesperspektiv på en døgninstitution for kriminelle og kriminalitetstruede unge”***. Gennem 1 fokus gruppe interview med 5 medarbejder og 2 individuelle interviews med henholdsvis lederen og en ansat fra døgninstitutionen Nexus fortæller de om, hvordan de inddrager de anbragte unge gennem det sociale og pædagogiske arbejde på institutionen

Formålet med specialet er, at formidle undersøgelsens samlede viden i forhold til, hvordan inddragelse praktiseres i indsatsen overfor særlig kriminalitetstruede unge og i forlængelse heraf, hvordan inddragelse styrker de unges læreprocesser og reintegration i samfundet. Gennem forskellige forskningslitterære sammenhænge og et teoretisk afsæt i sociolog og barndomsforskeren Hanne Warming har jeg defineret et *uformelt inddragelsesperspektiv*, som betegner den form for inddragelse der foregår på et praksisniveau mellem institutionens medarbejdere og den enkelte unge. Det uformelle inddragelsesperspektiv ligger ofte som en ureflekteret underliggende arbejdspræmis indenfor alle sociale felter i nutidens sociale arbejde. Ved at blive bevidste og reflekterende om perspektivet, kan vi bedre forholde os mere kvalificeret til begrebet i praksis, og herunder diskutere og argumentere dilemmaer og fordele knyttet hertil.

Specialet var ikke muligt uden mit samarbejde med Nexus. Jeg retter derfor en stor og hjertelig tak til lederen og personalet på døgninstitutionen som deltog i mine interviews.

Afslutningsvis skylder jeg en overvældende tak til min vejleder Mette Rømer, for en *”total”* og *”altomfavnende”* støtte og kyndig vejledning gennem specialeprocessen.

Tanja Rex Justesen

SUMMARY IN ENGLISH

The title of my thesis "*Informal involvement of delinquent youth in a detention institution*" is about the informal involvement perspective of a detention institution for detained youth, as a result of the new legal rhetoric in the government's new reform against youth crime "*All actions have consequences (2018)*". Through 1 focus group interview with 5 employees and 2 individual interviews with staff from the Nexus 24-hour institution, they share their experience how to involve young people in the social work at the institution.

The thesis defines an informal involvement perspective through various research literary contexts, and defined today's children's perspective "*the child as a competent actor*" through the childhood researcher and sociologist Hanne Warming. This children's view builds on an interactionist understanding where socialization is perceived as a mutual influence and learning created in the interaction. This children's perspective is the cornerstone of involvement in today's social and educational work, and assumes, in addition to ethically or legally justified, to be methodically motivated (Warming 2019: 40).

The thesis shows, that the staff at Nexus are in a tension between *control* and *autonomy* in order to provide the necessary care for the individual young persons placed in their care. With inspiration from the German sociologist Erving Goffman and his classic studies of the total institution from the work *Asylum's, Essays on the Social Situation and Mental Patients (1961)*, I argue that Nexus practices a strategy through a *total* control, in order to involve the individual young people in the development processes. Based on new interpretations of Goffman's analyzes from Mik-Meyer and Järvinen's analyzes in the anthology "*To Create a Client. Institutional Identities in Social Work (2003)*" I argued, that the staff try as far as possible to practice an individual-oriented perspective, to involve the individual youth through a social, personal and professional development process.

The thesis shows, based on analytical concepts from the French sociologist Pierre Bourdieu's theory of practice *Outline of a Theory of Practice (1972)*, that Nexus practices a strategy based on the individual young people's opportunities to support their learning processes in relation to reintegration into society. This strategy presupposes the institution's continued understanding of the challenges and capacity of the target group in meeting these. This supports a children's

perspective which, according to Warming, contributes to the inclusion of the individual youth as *"equal contributors in social work and social educational efforts (Warming 2019)"*.

Overall, the results of the thesis indicate that the staff operate within several different forms of knowledge, that substantiates different children's perspectives and represent different forms of involvement. Therefore, several forms of informal involvement perspectives are presented through the social work on Nexus. This supports, based on their target group, that the staff understands, organizes and practices an individual effort for the individual youth, with the aim of supporting the individual young people's opportunities for learning processes. This can support young people as equal partners in their own development, which can increase their sense of belonging in the "normal" society.

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 – INTRDOUKTION TIL SPECIALET	8
PRÆSENTATION AF DØGNINSTITUTIONEN NEXUS	8
TEMA OG PROBLEMSTILLING	10
DEN STYRKEDE SOCIALPOLITISKE STRATEGIER	10
KVALITET I INDSATSEN FORUDSÆTTER INDDRAGELSE.....	11
UDFORDRINGER I FORHOLD TIL MANGLENDE INDDRAGELSE	12
SPECIALETS FOKUS OG PROBLEMFORMULERING	14
BEGREBSAFKLARING	14
AFGRÆNSING	16
KAPITEL 2 – SPECIALETS TEORETISKE & METODISKE POSITIONERING	17
SPECIALETS ONTOLOGISKE GRUNDANTAGELSE	17
HERMENEUTIKKEN	17
SPECIALETS EPISTEMOLOGISKE GRUNDANTAGELSE	18
DE PROFESSIONELLE SOM AKTØRPERSPEKTIVET OG DE KVALITATIVE INTERVIEWS.....	19
BRYDERUPS ANALYSEMODEL SOM ANALYSESTRATEGI	20
SEMISTRUKTURERET INTERVIEWS.....	21
REFLEKTIONER OG METODEOVERVEJELSER I FORSKERPROCESSEN.....	22
UDFORDRINGER I FORHOLD TIL VIRTUELT EMPIRIINDSAMLING	23
KAPITEL 3 - FRA 'INTILLIGENSDEFEKT' TIL BØRNS STEMME I DET SOCIALE ARBEJDE	23
.....	
DEN TIDLIGERE BEHANDLINGSIDEOLOGI – 'DET FORDÆRVEDE BARN'	23
DANMARKS FØRSTE BØRNELOV - 'FORBRYDERISKE OG FORSØMTE'	25
BØRNS RET TIL EN STEMME I DET SOCIALE ARBEJDE – DET FORMELLE INDDRAGELSESPERSPEKTIV	27
UNGE LOVOVERTRÆDER I NUTIDENS SOCIALE ARBEJDE	29
OPERATIONALISERING AF DET UFORMELLE INDDRAGELSESPERSPEKTIV	31
KAPITEL 4 - OPFATTELSE AF MÅLGRUPPE OG FORMÅLET MED INDSATSEN	33
OPFATTELSE AF MÅLGRUPPEN	34
EN GRUNDLÆGGENDE UDVIKLINGSFORSTÅELSE, KOMORBIDITET OG UDSATHED	35
DE UNGES KRIMINALITETSTRUDEDE ADFÆRD OG TILBØJELIGHED TIL KRIMINALITET	40
DELKONKLUSION	42
OPFATTELSE AF FORMÅLET MED INDSATSEN	43
DET SOCIALPOLITISK FORMÅL – DE DELVIS LUKKEDE VILKÅR	43
KRAVET OM BESKÆFTIGELSE – DEN INTERNE SKOLE PÅ NEXUS.....	45

<i>UNGDOMSKRIMINALITETSNÆVNET – EN AFBUREAUKRATISERING OG EN REHABILITERINGSTANKEGANG?</i>	<i>47</i>
<i>DELKONKLUSION</i>	<i>49</i>
KAPITEL 5- OPFATTELSE AF DEN SOCIALPÆDAGOGISKE INDSATS OG DE UNGES LÆRINGS- OG UDVIKLINGSPROCESSER	50
OPFATTELSE AF DEN SOCIALPÆDAGOGISKE INDSATS	51
<i>TILPASNINGSPROCESSEN PÅ INSTITUTIONEN</i>	<i>51</i>
<i>HUSREGLER PÅ INSTITUTIONEN</i>	<i>52</i>
<i>DET MILJØTERAPEUTISKEBEHANDLINGSKONCEPT – ”RUNDT OM DEN UNGE”</i>	<i>55</i>
<i>MILJØTERAPI I DEN RELATIONELLE TILGANG</i>	<i>57</i>
<i>OPFATTELSE AF PRAKSISREDSKABER – ”GULLERODSPÆDAGOGIK”</i>	<i>59</i>
<i>DELKONKLUSION</i>	<i>61</i>
OPFATTELSE AF DE UNGES UDVIKLINGS- OG LÆRINGSPROCESSER	62
<i>UDVIKLING Gennem FÆLLES PROBLEMLØSNING</i>	<i>63</i>
<i>EN STRATEGISK RELATION ”AT LØBE I MEDVIND ELLER MODVIND”</i>	<i>65</i>
<i>DELKONKLUSION</i>	<i>67</i>
KAPITEL 5 - KONKLUSION OG PERSPEKTIVER	69
LITTERATURLISTE.....	72

KAPITEL 1 – INTRDOUKTION TIL SPECIALET

I Danmark er det strafferetslige og det sociale felt indenfor ungdomskriminalitet et omdiskuteret emne på den politiske dagsorden. De kriminalitetsforebyggende indsatser møder derfor storpolitisk og forskningsmæssig interesse hvor politikker gennem nye reformer forsøger at sikre forbedrede forebyggende initiativer. Det sociale arbejde har derfor gennem de sidste årtier, repræsenteret et bredt spektrum af tilbud for at hjælpe børn og unge ud af kriminel adfærd.

Dette speciale handler om, hvordan personalet på døgninstitution Nexus praktiserer *inddragelse* overfor målgruppen af anbragte unge i det sociale og pædagogiske arbejde, og hvordan inddragelse understøtter deres læreprocesser i forhold til reintegration i samfundet.

Jeg vil i følgende afsnit præsentere Nexus, som udgør specialets samlede indhentede empiri.

PRÆSENTATION AF DØGNINSTITUTIONEN NEXUS

Døgninstitution Nexus ligger fysisk placeret i Jægerspris, hvor den 33.000 kvadratmeter store matrikel er omgivet af skov og fjord. Navnet 'Nexus' betyder *forbindelsesled* på latin og symboliserer kontaktskabelse med den enkelte unge i øjenhøjde med henblik på, at styrke dennes forudsætninger til, at skabe et selvstændigt voksent liv (Nexus profil: 5).

Nexus bliver oprettet i sommeren 2009 som led i Socialforvaltningens strategi i forhold til, at styrke kommunernes døgninstitutioner overfor de svært anbragte kriminalitetstruede eller kriminelle unge. Formålet med Nexus er, at Socialforvaltningen så vidt muligt skaber et fleksibelt tilbud, der kan reintegrere de unge tilbage i normalsamfundet. Der har derfor lagt særligt vægt på at gøre indsatsen aktivitetsbaseret, meningsgivende, målbart og målrettet (Nexus Profil: 4).

Uncertainty arises when parties are confronted with societal wicked problems and do not know what the effects of their efforts to resolve them will be (Koppenjan, J. & Klijn, E)

Dette citat fremgår på Nexus profil og underbygger den "mission" institutionen skal løse, når de ud fra en samfundsmæssig, opdragelses-, udviklings- og dannelsesopgave skal imødekomme unge med diverse problemstillinger (Nexus Profil: 5).

Målgruppen er unge i alderen 14 år til 18 år, som typisk har komplekse sociale problematikker, som er skitseret nedenunder:

- *Er kriminelle eller stærkt kriminalitetstruede*
- *Har diagnostiske vanskeligheder af forskellig karakter*
- *Er misbrugende*
- *Har generelle sundhedsrelaterede vanskeligheder*
- *Har svært ved affektregulering og mentalisering¹*

Indskrivningsmodellen på Nexus varierer alt efter hvilke sociale vanskeligheder den unge kæmper med. De aktuelle indskrivningsmodellerne er skitseret nedenunder:

- *Anbringelse uden for hjemmet, eventuelt pålagt med eksempelvis tvang eller dom.*
- *Ungdomssanktion, hvor det er kommunen, der fører tilsyn.*
- *Alternativ afsoning, hvor det er Kriminalforsorgen, der fører tilsyn.*
- *Behandlingsdom, hvor det er Kriminalforsorgen, der har det overordnede ansvar, mens psykiatrien vil monitorere selve behandlingen².*

Nexus er underlagt retningslinjer i Lov om Social Service, hvor de arbejder ud fra følgende formålsparagraf:

Formålet med at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov herfor, er at sikre, at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste (Lov om Social Service § 47).

I forbindelse med Barnets reform (2011), arbejder Nexus ud fra reformens kvalitetsmål som har fokus på, at sikre den bedst mulige indsats. Reformen har opstillet de 5 følgende kvalitetsmål; *kontinuitet, personlig udfoldelse, skolegang, sundhed samt forberedelse til voksenlivet (Barnets reform 2011: 12)*, som alle udgør en central faglig platform for den samlede indsats. Ud fra denne samlede indsats omsætter institutionen mål og strategier til handlinger, der kan støtte den enkelte unge mod reintegration i samfundet (Nexus profil: 5).

¹ <https://nexus.kk.dk/artikel/målgruppe-og-servicegruppe>

² <https://nexus.kk.dk/artikel/målgruppe-og-servicegruppe>

TEMA OG PROBLEMSTILLING

Dette tema og problemstilling skal bidrage til øget refleksion og viden i forhold til den velfærdsopgave døgninstitutioner skal løse, når de skal imødekomme de styrkede socialpolitiske strategier sammenholdende med ”barnets bedste”.

DEN STYRKEDE SOCIALPOLITISKE STRATEGIER

Indenfor for døgninstitutioner for kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge beskrives ofte et spændingsfelt mellem *kontrol* og *hjælp* - et såkaldt paradoks - som har været kendt i Danmark siden starten af 1900´tallet. Paradokset sker når døgninstitutioner dels skal fungere frihedsberøvende og ekskluderende og dels rumme en socialpædagogisk foranstaltning, der skal drage omsorg for det enkelte barn eller ung (Frydensbjerg 2011, Bengtsson 2015: 308).

I 2009 udkommer regeringen med en ny styrket indsats overfor ungdomskriminalitet: ”*Ny start – mere konsekvens, opfølgning og omsorg. En markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet*”. Målet er en intens opfølgning samt kvalitetssikring af kommunernes indsatser, hvor fokus er på konsekvens, opfølgning og omsorg. Den styrkede indsats sigter mod en mere konsekvent reaktion over for unge kriminelle, hvor især kommunen pålægges at sikre en hurtig og konsekvent indsats (Justitsministeriet 2009: 1).

I 2018 udmønter regeringen en ny lov mod bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Som led i regeringens nye reform bliver Ungdomskriminalitetsnævnet en del af regeringens styrkede indsats, som målrettet skal gribe ind overfor ”*fødekæden til den hårde kerne*”, for at bryde den negative spiral så tidligt som muligt. Den nye reform skal sikre, at der sker en mærkbar reaktion, når børn og unge begår kriminalitet, således alle handlinger får konsekvenser (Justitsministeriet 2018: 1).

Reformeringen af indsatsen sker på baggrund af, at den nuværende indsats kritiseres for manglende fælles retning og konsekvens, hvor hverken det sociale system eller retssystemet evner, at gribe tidlig eller konsekvent nok ind overfor kriminelle børn og unge. Partierne bag aftalen kritiserer kommunerne for, at fokusere mere på den sociale indsats end at have fokus på børns kriminelle adfærd. Det bliver Ungdomskriminalitetsnævnets opgave at fastlægge målrettede og individuelle forebyggende indsatser for kriminalitetstruede børn og unge i alderen 10-17 år, som er mistænkt

eller dømt for kriminalitet. Nævnet træffer afgørelse gennem sociale foranstaltninger, der bedst muligt kan få barnet eller den unge ud af en kriminel løbebane (Justitsministeriet 2018: 3). Det fremgår følgende i Ungdomskriminalitetsnævnet:

”Når nævnet skal afgøre sagen, foretager nævnet en konkret, individuel vurdering af, hvad der er bedst for barnet eller den unge – og indsatsen bliver fastgjort efter dialog med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaverne³”.

Reformen vil særligt sætte fokus på ensretning og kvalitet i indsatsen på de sikrede, delvis lukkede og åbne døgninstitutioner, hvor kriminelle og kriminalitetstruede børn anbringes. For at sikre effektiv opfølgning og evaluering i anbringelsesforløbene, er der indgået aftale om en række initiativer, som skal sikre indsatsen. Det fremgår følgende:

Formålet med at anbringe unge uden for hjemmet er bl.a. at få standset den unges kriminelle handlinger gennem fjernelse fra lokalmiljøet. Desuden kan en anbringelse uden for hjemmet på samme tid give mulighed for at iværksætte og gennemføre tiltag, der på længere sigt skal hjælpe den unge ud af kriminalitet (Justitsministeriet 2018)”.

Ungdomskriminalitetsnævnet har i løbet af 2019 anbragt 125 børn og unge uden for hjemmet. Af dem er 30 blevet anbragt på delvist lukkede, sikrede og særligt sikrede institutioner⁴.

KVALITET I INDSATSEN FORUDSÆTTER INDDRAGELSE

Eksisterende forskning indenfor børneområdet peger på, at der særligt er 2 afgørende elementer i en anbringelse for at opnå kvalitet i indsatsen: *Inddragelse og relationer*. Børn og unge skal inddrages som eksperter i eget liv, hvorfor deres perspektiver, erfaringer og ønsker skal medinddrages.

Barnets perspektiv i en anbringelses sag fremhæves derfor, som et afgørende element for at opnå kontinuitet og sammenhæng i indsatsen (Børnerådet 2012, Warming 2011). I henholdsvis dansk og international lovgivning er der flere steder fokus på barnet- den unges ret til medinddragelse i egen sag. I 1989 udkommer FN's børnekonvention, som understøtter udsatte børn og unges ret til inddragelse. I 2006 gennemføres den såkaldte anbringelsesreform, som skal forbedre indsatsen overfor anbragte børn- og unge. Reformen stiller blandt andet krav til, at barnet- den unge skal inddrages i egen børnesag og de sociale myndigheder skal føre systematisk op med børnesamtaler i

³ <https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/om-os/index.html>

⁴ Dansk socialrådgiverforening 2020 – Nævnet anbringer børn på usikkert grundlag

processen. Dette understøttes i Lov om Social Service og fremhæves i Barnets reform (2011), at barnets- den unges synspunkter altid inddrages med passende vægt med overensstemmelse med modenhed og alder.

I regeringens nye reform mod bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 1 understøttes dette inddragelsesperspektiv følgende: ”Barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med, alder og modenhed..(..)”. Dette er med til at understrege, at unge lovovertrædere skal inddrages i overensstemmelse med de retslige bestemmelser og praksisformuleringen, selvom anbringelsen sker i en form for strafferetlig afgørelse.

UDFORDRINGER I FORHOLD TIL MANGLENDE INDDRAGELSE

Der er fortrinsvis foretaget flere kvalitative studier over anbragte børn og unge som aktørperspektiv indenfor døgninstitutionsanbringelsesforløbene. Undersøgelserne peger på, at de anbragte børn og unge ikke inddragelse og selve betydning af inddragelsespraksisser er mangelfuld (Egelund & Hestbæk 2003, Egelund et al 2009). Målgruppen informeres ikke tilstrækkeligt i forhold til beslutningerne og deres rettigheder eller indflydelse på sagsforløbet (Egelund & Hestbæk 2003: 213). I 2012 gennemfører Børnerådet en landsdækkende undersøgelse med 113 børn og unge i alderen 9-21 år, hvoraf hovedparten er 14-17 år. Formålet med undersøgelsen er at belyse børneperspektivet i forhold til anbringelsesområdet Danmark anno 2011. I undersøgelsen fremgår det, at de unges kendskab til deres rettigheder er mangelfuld, og der forekommer en generel manglende information vedrørende beslutninger i deres anbringelsesproces. Den samlede konklusion peger på, at målgruppen gennem længere tid ikke oplevede at blive hørt eller inddraget i egen anbringelsesforløb. Flere af de unge forsøgte på baggrund af dette, at stikke af fra anbringelsesstedet eller true med selvmord⁵.

I 2014 afslutter Birgitte Schjærs Jensens sin Ph.d.-afhandling, hvor hun undersøger inddragelse af anbragte børn og unge ud fra begreberne *symbolsk og reel inddragelse*. Begreberne symbolsk og reel inddragelse er inspireret fra Arnstein 1969, Hart 1992, som kan fortælle, hvilke former for inddragelser set ud fra børn og unges perspektiver, der tager sig ud som ikke-inddragelse, symbolsk inddragelse (tokenisme) og delegeret borgermagt. Det fremgår i afhandlingen, at mange anbragte børn og unge ønsker reel inddragelse, og de ønsker at blive inddraget i spørgsmål vedrørende deres livssituation, under forudsætning af ”børnevenlige”

⁵ Børnerådet 2012 - ET INDBLIK I 113 ANBRAGTE BØRN OG UNGES LIV

inddragelsesformer (Jensen 2014: X1). Afhandlingens samlede resultater peger følgende på:
”Afhandlingen peger samlet på, at børn og unge beskriver sociale myndigheders inddragelsespraksisser som problematiske og vanskelige at håndtere. Mange børn og unge fortæller, at de oplever sig ikke reelt inddraget, men mere symbolsk inddraget eller ikke inddraget (Jensen 2014: X1)”.

Flere afsluttende undersøgelser på det kommunale område viser, at særligt de sociale forvaltninger udsættes for kritik grundet manglende inddragelse af anbragte børn og unge. I en rapport fra 2016⁶ stilles der skarp kritik mod København kommunes sagsbehandling indenfor anbringelsesområdet. I rapporten er der fundet fejl i alle 77 sager om anbringelse af børn. Et af de største kritikområder retter sig mod, at der ikke afholdes børnesamtaler, og børnene ikke bliver inddraget i samtaler om deres anbringelse. Dette understøttes videre i en undersøgelse fra SFI i 2016⁷ hvor det fremgår, at 40 % af en målgruppe på 1560 anbragte børn og unge i alderen 11-17 år, ikke følte sig inddraget i deres egen anbringelsessag.

På trods af de retslige lovbestemmelser som skal sikre anbragte børn og unge en stemme i deres egen børnesag, kan der gennem diverse rapporter og undersøgelser peges på et generelt billede af manglende inddragelse, hvor de professionelle aktører ikke formår, at efterleve lovens krav og regler i forhold til inddragelse.

Dette leder mig frem til et emne, som fortsat er mangelfuld i forhold til undersøgelser og evalueringer. I takt med at der i de lovmæssige bestemmelser og praksisformuleringer lægges vægt på inddragelse af barnet- den unge i anbringelsessagerne, styrker regeringen indsatsen på døgninstitutionsområdet for anbragte børn og unge. Dette leder mig frem til min inspiration og interesse for emnet, hvor jeg gerne vil have fokus på inddragelse af anbragte børn og unge på et praksisniveau, som følge af regeringens nye styrkede indsats mod ungdomskriminalitet.

⁶ Dansk Socialrådgiverforening 2016- Børnene mangler i Borgerrådgiverens rapport

⁷ Anbragte børn og unges trivsel 2016 - Det nationale Forskningscenter for Velfærd

SPECIALETS FOKUS OG PROBLEMFORMULERING

Med baggrund i ovenstående problemfelt ønsker specialet, at rette fokus på de professionelle aktørers oplevelser og erfaringer fra det sociale- og pædagogiske arbejde i praksis, hvilket leder mig frem til følgende hovedproblemformulering:

Hvordan afspejler inddragelsesperspektivet det sociale- og pædagogiske arbejde på døgninstitution Nexus, og hvordan understøtter det de unges læreprocesser i forhold til reintegration i samfundet?

For at besvare dette har jeg formuleret 4 underspørgsmål:

- *Hvordan opfatter personalet de unges sociale problematikker?*
- *Hvad vægter personalet i formålet med indsatsen?*
- *Hvilke tilgange eller metoder anvender personalet i den socialpædagogiske indsats i forhold til at inddrage den unge?*
- *Hvilke strategier anvender og organiserer personalet i praksis, så det styrker de unges udviklings- og læringsprocesser?*

Gennem undersøgelsen vil jeg fokusere på to centrale og forbundne områder, der savnes i den eksisterende forskning i en dansk kontekst: Specialet vil dels undersøge, hvordan de professionelle aktører på en døgninstitution inddrager den unge gennem anbringelsesprocessen og dels undersøge, hvordan dette inddragelsesperspektiv understøtter de unges læreprocesser i forhold reintegration i samfundet.

BEGREBSAFKLARING

Inddragelsesperspektivet: I forhold til at definere inddragelsesperspektivet vil jeg i kapitel 3 inddrage forskellige forskningsmæssige litterære sammenhænge og teoretiske afsæt operationalisere perspektivet.

Det sociale arbejde: Der findes en global definition af 'det sociale arbejde' som er godkendt af International Federation of Social Workers' generalforsamling og International Association of Schools of Social Work's generalforsamling i juli 2014. Definitionen fremgår følgende:

Socialt arbejde er en praksisbaseret profession og en akademisk disciplin, der fremmer social forandring og udvikling, social samhørighed, og empowerment og frigørelse af mennesker. Principper om social retfærdighed, menneskerettigheder, kollektivt ansvar og respekt for forskelligheder er centrale for socialt arbejde. Understøttet af teorier om socialt arbejde, samfundsvidenskab, humanistiske fag og oprindelige folks viden, inddrager socialt arbejde mennesker og strukturer for at adressere livsudfordringer og for at opnå øget trivsel (IASSW/AIETS 2014:1).

Læreprocesser: Jeg anvender dette begreb i forhold til, at betegner den form for forandringer, som aktivt skal øge de unges kompetencer (viden og kunnen) i forhold til reintegration i samfundet. I forhold til at definerer læreprocesser inddrager jeg her Knud Illeris (1939-) *læringsmodel* som kan være med til, at definerer den form for læreprocesserne jeg henviser til i specialet. Ifølge Illeris skal læring forstås som en individuel proces og en samspilsproces, hvor den studerende unge er med til at opstille mål for egen læring (Illeris 2007: 42). Illeris definerer begrebet følgende:

(..)En række processer, der betegnes med ord som socialisering, kvalificering, kompetenceudvikling og terapi, falder ind under det valgte læringsbegreb og betragtes som særlige typer af læringsprocesser eller som særlige vinkler at opfatte læring ud fra (Illeris 2007: 16).

Modellen beskriver ud fra to følgende processer:

- 1) *Tilegnelsesprocessen* som alene fungerer på det individuelle niveau. I denne proces bearbejdes samspillet med omverdenen, hvor det handler om, at individet (den unge) indgår i samspillet med feks. medarbejdere på institutionen, andre unge, forældre, pårørende i institutionen
- 2) *Samspilsprocessen* handler om det enkelte individs samspil med omgivelserne. Denne form for læring kan ikke forstås uden at medtænke den konkrete kontekst eller sammenhæng, som individet indgår i (Illeris 2007: 42).

Derudover indeholder modellen 3 følgende dimensioner: *Indholdet, drivkraften og samspil*.

- 1) *Indholdet* handler om, at pædagogen skal skabe mening og handle hensigtsmæssigt i forhold til omgivelserne
- 2) *Drivkraften* handler om mobilisering af psykisk energi, følelser, nysgerrighed, glæde og vilje til at blive klogere på sig selv, sine kolleger og den pædagogiske indsats i praksis. I forhold til denne dimension understreger Illeris denne form for dimension for særlig vigtig, da mennesker er meget forskellige hvad angår motivation, følelser, vilje og sensitivitet.

- 3) *Samspil* omfatter handling, kommunikation og samarbejde med hensigten om, at tilstræbe integration og socialisering. Ifølge Illeris vil mennesket tilstræbe denne dimension, da mennesker stræber efter at være en del af et fællesskab (Illeris 2007: 42).

Jeg vælger at være inspireret af denne definition, da modellen kan anvendes til refleksion, i forhold til den form for læringsprocesser der foregår i det sociale- og pædagogiske arbejde.

Reintegration: Begrebet er en engelsk betegnelse, som anvendes i forbindelse med, at de unge skal resocialiseres så de kan vende tilbage i ”normalsamfundet”. Begrebet anvendes i forbindelse med, at det socialpolitiske formål lyder ”*ud af kriminaliteten og tilbage i samfundet*” hvor reintegration indebærer, at de unge ikke recidivere (begår ny kriminalitet efter endt anbringelse) og de lever et kriminalitetsfri og selvstændigt voksent liv efter endt anbringelses indsats.

AFGRÆNSNING

Specialet tager udgangspunkt i det inddragelsesperspektiv der foregår på et praksisniveau mellem de professionelle aktører og de anbragte unge, som til dagligt arbejder på en døgninstitution. Pædagogerne bliver således aktørperspektivet i specialet.

Afgrænsningen af målgruppen af børn- og unge er i alderen 14-18 år og skal være anbragt udenfor hjemmet på en døgninstitution som følge af ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse jf. Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 14 ”*Ungdomskriminalitetsnævnet kan som led i forbedringsforløbet træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet på et anbringelsessted, når det af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte må anses for at være af væsentlig betydning*”.

Der foretages en afgrænsning af myndighedernes inddragelsesperspektiv overfor målgruppen, som jeg i kapitel 3, vil definere som det *formelle inddragelsesperspektiv*.

Der foretages yderligere en afgrænsning til inddragelse af den unges familiære- og private netværk. Dette defineres som barnets- den unges familiemedlemmer samt venner og bekendtskaber.

KAPITEL 2 – SPECIALETS TEORETISKE & METODISKE POSITIONERING

I følgende kapitel præsenteres specialets metateoretiske ståsted samt min metodiske positionering, som danner grundlag for min forskningsmæssige valg gennem undersøgelsen. Formålet med kapitlet er at vise, hvilken betydning mine grundlæggende antagelser samt metodiske valg, har haft for min databehandling samt mit konkrete undersøgelsesarbejde.

SPECIALETS ONTOLOGISKE GRUNDANTAGELSE

Min ontologiske grundantagelse er funderet indenfor den hermeneutiske videnskab, hvilket bygger på grundantagelsen om, at viden skabes gennem menneskets livsverden, hvor jeg grundlæggende har sat min forforståelse i spil i mødet med mit empiriske materiale. Min videnskabsteoretiske tilgang baseres derfor på princippet om: ”(..)..*Det handler ikke om at forklare verden, men om at tilvejebringe en fortolkende forståelse af sociale fænomener i bred forstand (Juul & Bransholm Pedersen 2012: 404)*”.

HERMENEUTIKKEN

Mit indefra-perspektiv har været overvejende hermeneutisk grundet min professionelle og erfaringsmæssige baggrund som socialrådgiver. Særlig gennem de kvalitative interview har jeg forinden haft en forforståelse for emnet, som er funderet på min baggrund som myndighed sagsbehandler indenfor området for særligt kriminalitetstruede børn- og unge.

I specialet er jeg inspireret af den filosofiske hermeneutik, som bliver udviklet af Martin Heidegger og Hans-Georg Gadamer i det 20 århundrede, hvor de ser mennesket som et forstående og fortolkende individ (Højbjerg 2004: 312). Ved at være inspireret af den filosofiske hermeneutik kan jeg undersøge, hvilken betydning forståelse har for den måde, vi agerer på i verden, i forhold til den viden vi har om verden (Højbjerg 2004: 312). Ifølge hermeneutikken hviler alt *erkendelse* på *fortolkning*, hvor fortolkningerne finder sted i den menneskelige verden blandt mennesker. Hermeneutikken er derfor kendetegnet ved at være meningssøgende og helhedsorienteret, hvor det karakteristiske er, at undersøge og forstå fænomener ud fra tolkning (Juul & Pedersen 2012:109).

En af grundprincipperne i hermeneutikken er metoden *den hermeneutiske spiral* – også kaldet *den hermeneutiske cirkel*- som tager afsæt i en metode til fortolkning af meningen i menneskelige livsytringer. Hermeneutikken fortolker det forstået, ud fra tidligere forståelser af emnet, hvilket får

indflydelse på de nye fortolkninger, som skaber den såkaldte hermeneutiske cirkel. Den hermeneutiske cirkel betegner den vekselvirkning, der finder sted mellem dele og helhed:

”Anticipationen er mening, hvori der sigtes mod helheden, bliver til eksplicit forståelse når delene, der bestemmes ud fra helheden, på deres side også bestemmer helheden (Gadamer 2004: 277)”.

Den hermeneutiske tilgang skal hjælpe mig med, at tilvejebringe en forståelse af de professionelle aktørers oplevelser, som trækker på nogle af de samme forståelsesrammer indenfor fænomenologien: *”Den er klart inspireret af fænomenologien og deler dennes interesse for menneskets subjektive og intersubjektive væren tolkning (Juul & Pedersen 2012: 404)”* Det er pædagogernes forståelsesverden jeg vil udforske, og dernæst forsøge at forstå og fortolke. Med den hermeneutiske indgangsvinkel har jeg i udarbejdelse af mit problemfelt, bevidst og underbevidst konstrueret en forforståelse, som inddrages og anvendes gennem undersøgelsen. Min forforståelse anvendes i samspil med mine nye indhentede data, og nye erfaringer gennem min indhentede empiri.

I specialet er der således en vekselvirkning mellem den induktive og deduktive tilgang, hvor jeg opfatter analyseprocessen som en fortolkningsproces, hvor min forståelseshorisont (deduktive) sættes i spil med det empiriske materiale (induktive). Ved at anvende den hermeneutisk cirkel kan jeg forene det beskrivende fra empirien, der bygger på menneskelige oplevelser og erfaringer, sammen med de fortolkende aspekter fra hermeneutikken. De skal sammenholdende være medvirkende til, at integrerer enkeltdele således de kvalitative interviews, litteratursøgningen og den teoretiske ramme, kan skabe en større helhed i undersøgelsen, hvor der lægges vægt på beskrivelse og fortolkning af meningsindhold. Dette skal give mig en mere nuanceret forståelse af de sociale aktørers oplevelser og erfaringer med det inddragelsesperspektiv i praksis.

SPECIALETS EPISTEMOLOGISKE GRUNDANTAGELSE

Specialets epistemologiske grundantagelse tager afsæt indenfor den kvalitative forskningsmetode *epistemologisk*. Begrebet epistemologisk betegner metode til, hvordan vi skaber viden om verden, og hvilken slags viden og med hvilke begrænsninger. I forhold til at indsamle viden om de professionelle aktørers oplevelser og erfaringer med inddragelse på en døgninstitution for tvangsanbragte unge, undersøger det gennem et empirisk studie af aktørernes livsverden.

Den kvalitative metode er velegnede til at fortolke og forstå fænomener, hvilket er omdrejningspunktet i dette speciale, da metoden egner sig til at belyse menneskers oplevelse, og deres subjektive mening. Kvale & Brinkmann beskriver kvalitativ metode som: *”Kvalitativ forskning handler om menneskets personlige liv og erfaringer, og placerer private ytringer i en offentlige arena (Kvale & Brinkmann: 2015:463)”*.

Formålet med specialets epistemologiske grundantagelse bygger på antagelsen om, at viden om inddragelse af den unge på en døgninstitution, skal udforskes i den empiriske verden, uden en forudindtaget teoretisk rammesætning. Styrken bag den kvalitative metode bliver, at få adgang til de professionelles livsverden, hvor jeg kan få en dybere forståelse af, hvordan de oplever og fortolker inddragelse af kriminalitetstruede unge indenfor det sociale- og pædagogisk felt.

DE PROFESSIONELLE SOM AKTØRPERSPEKTIVET OG DE KVALITATIVE INTERVIEWS

I det følgende vil jeg præsentere de valg og refleksioner, jeg har gjort mig i forhold til at interviewe det pædagogiske personale på Nexus.

Det overordnede formålet med at interviewe det pædagogiske personale er, at indsamle data der kan belyse specialets hovedproblemformulering. Jeg vil anvende den indsamlede data i en analytisk sammenhæng, så jeg kan udfolde og belyse inddragelsesperspektivet i en social- og pædagogisk kontekst.

Projektets interviews består af 1 fokusgruppe interview og 2 individuelle interviews. Fokusgruppe interviewet bestod af 5 medarbejdere og de to individuelle bestod henholdsvis af lederen og en medarbejder. De har forinden interviewet, modtaget en interviewguide (Bilag 1).

Personalegruppen fremgår i følgende:

Navn/ År:	Funktion:	Antal år på Nexus:	Interviewform:
Bo / 49 år	Leder af institutionen	11 år	Individuel interview
Dennis / 39 år	Medarbejder, Pædagog	7,5 år	Individuel interview
Alex / 44 år	Medarbejder, Pædagog	8 år	Fokusgruppe interview

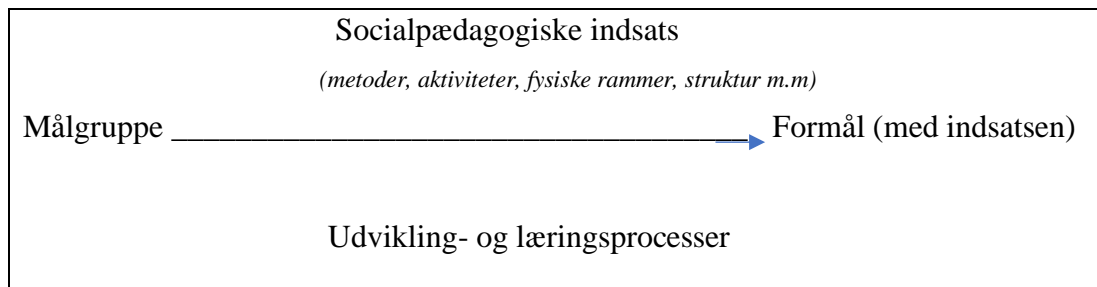
Morten / 44 år	Medarbejder, Pædagog	10 år	Fokusgruppe interview
Rhassan / 38 år	Medarbejder, Pædagog	9 år	Fokusgruppe interview
Wintana / 33 år	Medarbejder, Pædagog	6 år	Fokusgruppe interview

Jeg valgte både at benytte mig af et fokusgruppeinterview med personalet, da denne form for dataindsamling kan producere data om grupperes fortolkninger, interaktioner og normer som samlet kan understøtte emnet i undersøgelsen. Styrken bag fokusgruppeinterview er den dynamik og interaktion der opstår, når informanterne udveksler erfaringer fra praksis (Brinkmann & Tanggaard 2005: 139). Da fokusgruppeinterview foregår på et gruppeniveau egner metoden sig derimod ikke til, at producere data om individers livsverdener, da de enkelte deltagere får sagt mindre, end det vil fremgå i det individuelle interview (Bloor m.fl. 2001: 89). I forbindelse med dette, valgte jeg at lave to individuelle interviews med henholdsvis lederen af institutionen og en medarbejder. Modsat fokusgruppe interviewet kunne jeg gennem de individuelle interviews få bedre mulighed for, at spørge ind til den enkeltes forståelser og erfaringer og fik et dybere indblik i deres livsverden (Brinkman & Tanggaard 2015: 139).

Det kvalitative interview findes relevant for specialets emne, da der er tale om et følsomt emne, der kræver indlevelse og sensitivitet (Kvale & Brinkmann 2015: 464). De kvalitative interview vil foregå i en dialogbaseret samtale, hvor jeg vil forholde mig åbent og empatisk til informanternes fortællinger. Jeg vil have fokus på, at skabe en positiv interaktion mellem informanterne og jeg som undersøger, idet det udgør en væsentlig karakter, at undersøgeren er ekspert i interaktionen mellem mennesker (Kvale & Brinkmann 2015: 467).

BRYDERUPS ANALYSEMODEL SOM ANALYSESTRATEGI

I forhold til at udforme og styrke strukturen i specialet, har jeg benyttet mig af professor Inge Bryderups analysemodel, som et analytisk hjælperedskab til, at organiserer og systematiserer mine kvalitative interviews og min senere analytiske kodningsfase af det empiriske materiale (Bryderup & Frørup 2011: 85. Jeg har illustrerer Bryderups analysemodel følgende:

Formålet er, at anvende analysemodellens analysekomponenter, som betegner den gældende opfattelse og meningskrivelse af målgruppen, herunder; *formålet med indsatsen, den socialpædagogiske indsats og de dømtede børn- og unges udviklingsproces*, som skal guide mig i håndteringen af mit empiriske materiale. I forhold til analysestrategien fremhæves den hermeneutiske cirkel, hvor jeg med udgangspunkt i Bryderups analysestrategi: ”(..)..anskues som en dialog mellem forsker og tekst, hvor forskeren fokuserer på det meningsindhold, teksten formidler” (Thagaard 2004: 39)”. Omdrejningspunktet med analysestrategiens 4. analysekomponenter: *Opfattelse af målgruppen, Opfattelse af formålet med indsatsen, Opfattelse af de unges udviklings- og læringsprocesser* er at de sammenholdende skal understøtte og kompletterer hinanden.

Bryderups analysemodel har hjulpet mig med at styrke min strukturerede ramme i forhold til at undersøge, hvordan en anbringelse i en form for strafferetslig afgørelse, har betydning for pædagogernes muligheder og udfordringer i forhold til inddragelse.

I forhold til at indsamle viden om pædagogernes oplevelser og erfaringer med inddragelsesperspektivet i praksis, har jeg anvendt analysekomponenterne induktivt. Jeg har derfor dels indsamlet data om pædagogernes livsverden og dels systematiseret min kodnings- og analysestrategi af de kvalitative interviews.

SEMISTRUKTURERET INTERVIEWS

De kvalitative interviews bliver indsamlet ved brug af et semistruktureret interviewguide. Til interviewet er der udarbejdet en spørgeguide, som forløber semistruktureret med en liste af spørgsmål, der ønskes besvaret i henhold til undersøgelsens emner. Det semistruktureret interview er anvendt, således det er muligt, at samtalen kan udforske nye temaer, som kan være interessante at inddrage (Juul & Pedersen 2012: 282). Spørgsmålenes rækkefølge kan derfor variere, hvor der er

mulighed for at stille mere uddybende spørgsmål, hvis der under interviewet dukker relevante oplysninger op for projektets emner.

Jeg finder det væsentligt med en semistruktureret tilgang for at lede mine interviews gennem min inspiration af den hermeneutiske cirkel, og dermed få relevante beskrivelser fra informanterne. Samtidig kan jeg sikre, at alle centrale emner i projektet berøres ved muligheden for at være fleksibel i mine spørgsmål, således jeg kan gå i dybden med mere relevante emner.

I forhold til at sikre mig, at undersøgelsen foregår etisk forsvarligt, har jeg i interviewguiden udformet et informeret samtykke. Det informeret samtykke skal sikre, at deltagerne er informeret omkring undersøgelsens formål, og de er indforstået med, hvad de siger ja til at deltage i. Desuden kan deltagerne trække sig fra undersøgelsen når som helst (Rossman & Rallis 2003, Larsen og Nørgaard 2013: 81).

I aftale med lederen af institutionen og informanterne indgår deres navne i analysen.

REFLEKTIONER OG METODEOVERVEJELSER I FORSKERPROCESSEN

I følgende afsnit vil jeg inddrage mine refleksioner samt overvejelser i forbindelse med positioneringen af forskerprocessen.

Hermeneutikken kritiseres for, at den ikke kan frembringe rigtig gyldig viden i objekt forstand. Desuden kritiseres den for, at være dogmatisk fordi hermeneutikken ikke kan påvise sit ontologiske udgangspunkt i forhold til, at der eksisterer et subjekt som kan forstå og fortolke. I forhold til at generere data som kan belyse aktørernes livsverdener, er jeg derfor forskningsmetodisk opmærksom på, at jeg ikke kan studere aktørernes respektive objektive verdener, som gør sig gældende inden for den symbolske.

Styrken ved at anvende den hermeneutiske tilgang har været den metodiske vekselvirkning, jeg har benyttet mig af gennem de 4. analysekomponenter. Ved at sammenholde komponenter har jeg gennem koblingspunkter til mine analytiske begreber kunne undersøge og forstå fænomenerne ud fra personalets tolkning. Dette da alt *erkendelse* hviler på fortolkning, hvor fortolkningerne finder sted i den menneskelige verden blandt mennesker (Juil & Pedersen 2012: 109).

UDFORDRINGER I FORHOLD TIL VIRTUELT EMPIRIINDSAMLING

I forbindelse med COVID-19 smitten foretog regeringen isoleringstiltag i marts 2019, for at undgå yderligere spredning. Dette betød at min sociale forskning blev omdannet til *virtuel* dataindsamling.

Dette foregik ved, at mine interviews blev gennemført online via *Face time*, hvilket betød at jeg ikke kunne benytte mig af ansigt til ansigt metoder. Denne fysiske afstand skabte nye rammer i forhold til interaktionen, hvor kropssprog, afkodning af følelser og grænser blev begrænset.

Dette gav mig som undersøger nogle udfordringer i forbindelse med fokusgruppeinterviewet, hvor jeg via *Face time* ikke kunne koordinere samtalen, som hvis vi alle havde sat fysisk samlet. Det udfordrede balancen i forhold til, at sikre at inddrage de forskellige medarbejdere på lige fod med hinanden.

KAPITEL 3 - FRA 'INTILLIGENSDEFEKT' TIL BØRNS STEMME I DET SOCIALE ARBEJDE

Dette kapitel skal med udgangspunkt i forskellige forskningslitterære sammenhænge, bidrage til definitionen af inddragelsesperspektivet. For at definere dette vil jeg inddrage udviklingen af samfundets syn og rolle overfor socialt udsatte og kriminalitetstruede børn og unge set i et historisk perspektiv.

Omdrejningspunktet for afsnittet er, at operationaliserer det formelle og uformelle inddragelsesperspektiv i nutidens sociale arbejde med udsatte børn og unge.

DEN TIDLIGERE BEHANDLINGSIDEOLOGI – 'DET FORDÆRVEDE BARN'

I 1700-1800- tallet optræder en række inspirationskilder af både humanistiske, filantropiske og disciplinære metoder indenfor 'vanartede' unge lovovertrædere, hvor organisationen kombinerer indespærring med tvangsarbejde og opfostring (Mik-Meyer & Villadsen 2007:134). Før industrialiseringen i 1820'erne anses omsorgssvigtede og kriminalitetstruede børn og unge ikke som pædagogiske objekter men bliver i stedet kategoriseret som, 'forældreløse', 'fordærvede' og 'vildfarende og vanartede' børn og unge (Larsen 2009:17). Datidens religiøse børnesyn omtales, som '*det onde barn*' som er forankret i skriftlige kilder indenfor religionen og filosofien, hvor barnet ses som inkarnationen af vild og uciviliserede natur overfor den civiliserede kultur. Barnet

skal derfor af hensyn til det omkringliggende samfund 'tømmes' uden hensyntagen til barnets egen oplevelse af den givne situation eller dets intentioner (Donzelot 1979, James, Jenks & Prout, Warming 2019: 32). Hvis barnets 'medfødte grundskyld' ikke kan holdes i ave gennem 'gode opdragelses' påvirkninger, vil barnet udvikle sig til det 'spire onde' der er højst farlig for samfundet (Hauch m.fl. 1830:1). I dette børnesyn er der ingen former for inddragelse af barnets perspektiver, da barnets perspektiver ud fra dette børnesyn, vil forstyrre og vanskeliggøre den nødvendige regulering og civilisering af barnet (Warming 2019:32). Oplysningstidens pædagogiske behandlingstanke betyder, at kriminelle børn og unge systematiseret skal opfores i en anstalt, hvor de uønskede egenskaber kan forandres til noget bedre. Denne form for behandling foregår isoleret væk fra hjemmet på en anstalt præget af orden, disciplin og moralsk dannede aktiviteter (Mik-Meyer & Villadsen 2007:134). I forhold til behandlingen overføres en tidligere medicinsk tankegang til børneforsorgen, hvor årsagerne til børns uregerlighed og lovovertrædelser bliver løst gennem medicinske forklaringer. Hvis et barn stjæler eller 'skulker', kan de efter en medicinsk undersøgelse blive diagnosticeret "psykopatiske" og blive anbragt på en anstalt indtil en læge anser behandlingens for succesfuld. Hertil kommer sterilisering som et middel til at undgå spredning af de "skadelige" gener (Mik-Meyer & Villadsen 2007:135). Tvangssterilisering bliver anset som en forebyggelsestanke, hvor steriliseringen skal forebygge, at der blev flere og flere af 'dem'. Sterilisationsloven bliver først ophævet i Danmark i 1967 (Koch 2000, Erlandsen 2015: 242).

I forhold til at forstå holdningen til 'afvigende' børn og unge kan det ifølge Larsen forstås ved at:

"Der er imidlertid en tendens til, at vi "normale" distancere os fra de socialt udsatte – ved at definere dem som anderledes eller som afvigende og altså ikke som en del af os (normale) selv (Larsen 2009: 18)".

Forsorgsanstalterne kan derfor ses som en form for beskyttelse af samfundet og for selve opretholdelsen af det enkelte individs selvidentiteten som værende normal. Gennem 1880'erne bliver denne forestilling udfordret og erstattet med religiøse-moralske kategorier med psykologiske-biologiske kategorier, hvor 'forsømte' og 'tilpasningsforsømte' børn og unge institutionaliseres mellem filantropiske foreninger og psykologiske- behandlingshjem. Denne forestilling er ifølge Larsen med til at den unge: "...(..)...italesættes som et medmenneske med ret til næstekærlighed, og lovsynges som 'en jordisk helligdom', 'et evigt under iblandt os', 'livet mening og livets mål', 'bindeleddet mellem jorden og himlen' (Larsen 2009:17)".

DANMARKS FØRSTE BØRNELOV - 'FORBRYDERISKE OG FORSØMTE'

Omkring 1900-tallet i Danmark ser man eksempler på, hvordan børn flytter ud fra det almindelige fængselsvæsen, og bliver i stedet henvist til humanistiske og pædagogiske kommunale institutioner, for at sikre dem en bedre fremtid. Dette sker i forbindelse med den første danske børnelov, som udkommer i 1905 "*Lov om Behandling af forbryderiske og forsømte Børn og unge Mennesker*". Loven giver socialt dårlig stillede børn og unge rettigheder i form af frihed for overgreb i familien i form af *usædelig* og *fordærlig* indflydelse, og behandling for handicap og åbenbar misrøgt m.m. Den nye form for socialpolitiske behandlingstanker udspringer af en pædagogisk forestilling om, at behandling sker gennem en politisk ideologi. Denne form for behandling tager udgangspunkt i, at livsvilkårene for fattige og marginaliserede individer kan forbedres gennem socialpolitiske reformer. Sociale problemer skal forebygges og elimineres gennem en række velfærdsorganisationer og ydelser. Hertil bliver børn placeret på behandlingsinstitutioner for dels at tilbyde dem en opvækst, og dels forebygge fremtidige skader på samfundet i form af børns lovløshed (Mik-Meyer & Villadsen 2007: 135). Med de nye love bliver det ikke barnet eller den unges lovovertrædelse, som bliver årsagen til den tvangsmæssige foranstaltning, men lovovertrædelsen ses som et behov for forsorg og behandling. Denne form for behandlingstankegang er med til, at omdefinerer den unge fra at være ansvarlig for sine kriminelle handlinger til at være et ansvarsløst barn. Dette børnesyn omtales som '*Det uskyldige barn*' og stammer fra filosofien, og står i modsætning til '*det onde barn*'. Her forstås barnet nu med potentiale og gode intentioner, hvor institutionens opgave er at pleje barnets naturlige gode potentiale og beskyttes mod dårlig påvirkning. Dette nye børneperspektiv ser barnet som et subjekt med både behov, ønsker og rettigheder, og inddragelses af barnet begrundes med en opdragelses- og uddannelsesmetodisk tanke, hvor barnets gode potentialer skal understøttes og udvikles (Warming 2019:33). Det nye børnesyn ændrer derved tankegangen bag socialt udsatte børn og unge og signalerer, at opdragelse bliver et statsanliggende frem for et privatanlæggende. Den nye børnelov understøtter, at staten kan kontrollere familier med disciplinering og straf indenfor de statslige børneanstalter, og kan gå ind og tvangsanbringe børn og unge udenfor hjemmet (Bryderup 2015: 91). På trods af denne tankegang er det ifølge Levin fortsat borgerskabets måde at beskyttes sig mod den trussel, som man mente fattige og vanartede børn udgjorde. De kommunale institutioner anvender derfor fortsat magtmidler i form af tvangsindespærring uden om normal juridisk regulering (Levin 1998:73). Synet på 'afvigende' børn og unge samfundet rolle overfor dem,

ændres op igennem 1930'erne og 1960'erne, hvor et skift i opfattelsen af den socialpædagogiske opfattelse afspejles i nye og afgørende lovændringer. Forsorgsloven kommer i 1933, og opdeler anbringelsesårsagerne i tre typer af anbringelsesårsager *'særlig vanskelig karakter'*, *'har udvist meget slet opførsel'* og *'lastefuld, grov forsømmelighed eller mangel på vilje til at forsørge barnet eller på evne til at opdrage'*. Med den nye lov stilles der krav om, at der skal foretages en undersøgelse af barnets og familiens forhold inden der træffes afgørelse om anbringelse udenfor hjemmet (Bryderup 2005:168). I 1945 nedsættes ungdomskommissionen, som får til opgave at undersøge *"ungdommens særlige problemer og behov"*, ved at afdække tegn på børn og unges tilpasningsvanskeligheder ved følgende:

Uopdragenhed, løben hjemmefra, vagabondering, skulkeri fra skolen, erhvervsmæssig ustabilitet, længere tids arbejdsløshed under i øvrigt gode beskæftigelsesforhold (subsistensløshed), betleri, visse former for usædelighed, stadige vanskeligheder under militærtjeneste, visse former for alkoholmisbrug og de fleste former for kriminalitet (Ungdomskommissionen 1952:21).

I 1953 kommer den første vejledning *'opdragelsesmæssige metoder i opdragelseshjem'* fra Socialministeriet i Danmark. I den nye vejledning lægges der op til, at det professionelle personale skal have teoretisk og praktisk kendskab til børneopdragelse og børnepsykologi (Bryderup 2005: 95). Samtidig kommer der et reglement for anvendelse af hustugt i anerkendte opdragelseshjem:

Formålet med hustugtsreglementer har været at sikre en stadig større indskrænkning i arten og omfanget af de disciplinærmidler, der må anvendes til opretholdelse af god tone og orden i opdragelseshjemmene og stadig stærkere kontrol med anvendelsen af disse midler for så vidt muligt at undgå misbrug af den hjemlede ret til at udøve hustugt (Socialministeriet 1953:8).

Med socialministeriets nye vejledning, sker der en indskrænkning af institutionens anvendelse af disciplinmidler, og der udtrykkes en mere rehabiliterende tankegang for barnets velfærd. De nye tankegange understøtter det nye børnesyn *'Det formbare barn'* hvor barnet opfattes som en klump ler, der kan formes både i forhold til det ene og andet. Barnet ses med et godt potentiale, der har behov for pleje og beskyttelse og retter opdragelsesstrategierne mod omtanke og styring. Det bliver således en tankegang om barnets formbarhed, som voksne skal forme, hvilket er opkomsten til forestillingen om vigtigheden af ansvarlige voksne (Warming 2019: 34) Opdragelsesstrategierne i børnesynet trækker på elementer fra *'det uskyldige barn'*, men er mere målrettede og kontrollerende, og retter sig mod intention og intellekt. Her skal den socialpædagogiske indsats ikke alene beskytte barnet mod ødelæggelse, men også være ansvarlig for selve *"formningen"* af barnet. Inddragelsesperspektivet i dette børnesyn opfattes derfor mere manipulerende, da den ansvarlige

voksen dels skal bidrage til at forme barnets intentioner, og dels forme barnets måder at tænke og handle på. Tankefiguren i dette børnesyn bliver et modsætningsforhold mellem pasning og udvikling, hvorfor det indebærer en stor risiko for manipulerende og disciplinerende inddragelse af børn (Warming 2019:35).

Dette børnesyn bliver senere udfordret med nye tankegange, som bygger på interaktionistiske forståelser, som bidrager mere til barnet som et aktivt og kompetent individ 'barnet som kompetent aktør'. Her gøres op med tankegangen om, at resocialisering og opdragelse er noget, de voksne gør med børnene. I stedet opfattes resocialisering som en gensidig påvirkning, der skabes og formes i interaktionen (Warming 2019: 40). Her afhænger både børn og voksen af hinandens handlinger, attitude, udsagn og deres kompetence afhænger i høj grad af den gensidige forståelse, rollefordeling og de ydre vilkår. Indenfor dette børnesyn kan den voksen ikke handle kompetent uden indsigt i barnets perspektiver, hvorfor denne tankegang udgør grundstenen i nutidens rationelle arbejde indenfor det sociale arbejde (Warming 2019:41).

Det nye børneperspektiv '*barnet som kompetent aktør*' er i dag udformet i danske og internationale lovmæssige bestemmelser og praksisformuleringer, som vil blive udfoldet i næste afsnit.

BØRNS RET TIL EN STEMME I DET SOCIALE ARBEJDE – *DET FORMELLE INDDRAGELSESPERSPEKTIV*

I følgende afsnit vil jeg definere et *formelt* inddragelsesperspektiv, som ud fra retslige lovbestemmelser og praksisformuleringer understøtter barnets ret til inddragelse i samarbejde med de sociale myndigheder. Dette afsnit skal være med til, at definerer tankegangen bag det inddragelsesperspektiv, som defineres indenfor nutidens sociale arbejde.

Den første børnelov i Danmark i 1905 som blev præsenteret i forrige afsnit, er med til at tilvejebringe udsatte børn og unges rettigheder i samfundet. Men børneloven understøtter ikke et egentligt inddragelsesperspektiv indenfor de lovmæssige bestemmelser. De retslige lovbestemmelser, som er med til at definerer et mere juridisk og formel bundet inddragelsesperspektiv udkommer i slutningen af 1980'erne og i 1990'erne, hvor der opstår nye tendenser, som kommer til at ændre det børnefaglige arbejde. I 1989 kommer FN's Børnekonvention, som udformer en lovgivning, der betragter børn som individer på lige fod med voksen, hvorfor konventionen angiver, at børn skal tildeles rettigheder, så de aktivt kan deltage i samfundet. Artikel 12 – Børns inddragelse omhandler princippet *participation* og er defineret ved:

Stk. 1: Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed..(..) stk. 2: Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder (FN's Børnekonvention Artikel 12).

Artikel 12 er med til understrege, at børn skal inddrages og høres i beslutninger vedrørende deres eget liv. Børnekonventionen betoner derved børns ret til indflydelse og medbestemmelse i samfundet, ved at fremhæve barnet som en selvstændig rets subjekt. Denne tankegang udformes yderligere med Servicelovgivningen indtræden i 1998, hvor der lægges op til et nyt syn på borgerne i samfundet, hvor borgerens rettigheder fremhæves jf. § 32. stk. 3: *"Barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages og tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed"*. I 1993 sker der yderligere en præcisering i Servicelovens formålsbeskrivelse, som fremhæver børns ret til inddragelse. I servicelovens § 58 fremgår det, at de sociale myndigheder skal gennemføre en børnesamtale med børn som er fyldt 12 år, inden myndighederne træffer afgørelse om foranstaltninger. I forhold til børn under 12 år, kan myndighederne efter barnets modenhed og sagens art, tage stilling til inddragelse af barnets holdninger til foranstaltningen jf. § 58. stk. 2. Barnet kan med de nye rettigheder blive hørt i forhold til, hvordan de forholder sig til myndighedernes beslutninger inden der træffes afgørelse. I 2006 revideres servicelovgivningen med den nye anbringelsesreform. Anbringelsesreformen uddyber lovændringerne fra 1993 om børn og unges ret til inddragelse, og præcisere det i forhold til børn og unges anbringelsesforløb. Denne form for lovændring udvider børn og unges ret til inddragelse i alle faser af sagsbehandlingen, både før og inden myndighederne træffer afgørelse om støtteforanstaltninger. Udgangspunktet for reformen er, at alle børn uanset alder skal tilbydes en samtale med de sociale myndigheder, inden der træffes afgørelse i sagen jf. § 48, hvilket er med til at styrke udsatte børn og unges retssikkerhed. Vurderinger og beslutninger skal derfor så vidt muligt afspejle barnet- den unges opfattelse i den samlede afgørelse jf. § 46. stik. 3, men uden at barnet- den unge lider overlast i forhold til, at føle et for stort ansvar. Med anbringelsesreformen får ankestyrelsen en rolle i forhold til at foretage kontrol og understøtte kommunernes arbejde gennem praksisundersøgelser og velfærdsundersøgelser. I 2011 udkommer Barnets reform (2011) som endnu en revidering af Serviceloven. Reformen styrker børn og unges retsstilling yderligere, ved at betragte udsatte børn og unge som kompetente aktører, der skal inddrages i egen sag og derved blive centrum for den

sociale indsats. På et praksisniveau kommer Barnets reform til at betyde, at børn og unge skal prioriteres i de sociale myndigheders børnefaglige arbejde, hvor børn og unges egne forhold skal tages i betragtning. Derudover har myndighederne pligt til at tilbyde barnet- den unge en støtteperson i forbindelse med et anbringelsesforløb, som skal understøtte barnet- den unges synspunkter og holdninger om forhold i eget liv.

De lovmæssige bestemmelser understøttes yderligere i retssikkerhedsloven § 4, hvor det enkelte individ i samfundet har ret til inddragelse i egen sag, hvilket understøttes gennem sagsbehandlingen hos alle offentlige forvaltningsmyndigheder. Retssikkerhedslovens § 4 fremhæver inddragelse som en central del af den offentlige sagsbehandling som lyder: *"Borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af egen sag. Kommunen tilrettelægger behandlingen af sagerne på en sådan måde, at borgeren kan udnytte denne mulighed"*. Denne formulering er med til at fremhæve inddragelse som et understøttende element i sagsbehandlingen, som kan sikre god kvalitet gennem dialogen mellem borger og offentlig forvaltning.

I dette kapitel har jeg defineret det formelle inddragelsesperspektiv, som det perspektiv der foregår på et myndighedsniveau mellem den unge og de sociale myndigheder. Inden jeg definerer det uformelle inddragelsesperspektiv, vil jeg inddrage et afsnit omkring synet på unge lovovertrædere den dag i dag.

UNGE LOVOVERTRÆDER I NUTIDENS SOCIALE ARBEJDE

Når vi skal i dag skal belyse, hvordan samfundet syn og rolle i forhold til unge lovovertrædere har ændret sig, kan det forklares ud fra samfundsdiskursive tendenser, som har påvirket den social-kriminalpolitiske udvikling og derved ændret vores velfærds politikker.

Vores tidligere velfærdsforståelse går tilbage til Aristoteles (384 f.Kr. 322 f.Kr.) som bygger en velfærdsstat på grundelementerne som *solidaritet, fællesskab og borgerskab*. Dette velfærdssyn ser staten som velfærdsgivende i form af universelle ydelser, hvor staten spiller en stor rolle i forhold til, at sikre borgerne gennem velfærdsorganisationer. Det er samfundets ansvar at beskytte det enkelte individ ved f.eks. at kompensere mod markedets og konkurrencens negative konsekvenser gennem sociale ordninger som social understøttelse, bistand osv. Formålet er, at skabe lighed og gode livsbetingelser for alle borgerne i samfundet (Jensen & Prieur 2015:146). Ifølge politolog og professor Ove Kaj Pedersen er der en klar sammenhæng med de sidste mange års forandringer i vores velfærdsstat og globaliseringens fremmarch, hvor der accelerer nye strømme af

neoliberalistiske påvirkninger. Ifølge Pedersen bliver det en international kamp alle moderne stater underlægges, hvor det bliver de enkeltes staters interesse og statens primære opgave, at mobilisere samfundets ressourcer globalt, så landene udrustet i konkurrencen mod hinanden. Dette kommer til at ændre den danske stats opgaver og organisering med det formål, at skabe fremtidens menneske og samfund: *"(..)..at den enkelte skal arbejde for at realiserer sig selv og derigennem bidrage til den aggregerende velstand (Pedersen 2011:197)"*. Dette kommer særligt til udtryk i effektiviseringen af den offentlige sektor, hvor New Public Management⁸ indtræder i den offentlige sektor i 1980'erne. Dette medfører en øget inddragelse af styringsinstrumenter samt øget kontrol med fokus på evaluering og kontraktstyring. Statens nye reformer skal gøre et oprør mod den universelle tankegang, og nedtone samfundets ansvar overfor borgerne, for at rette fokus på det enkelte individ *"ansvar for eget liv"* (Pedersen 2011:33). Statens strategiske mål indenfor den offentlige sektor sker gennem ny lovgivning, incitamenter og kontrol, hvor det sociale felts praksis ændres, for at kunne øge konkurrenceevnen og skabe effektiv ressourceudnyttelse. Det er med til at ændre samfundets syn på individet, hvor statens primære opgave bliver, at regulere adfærden gennem styringsinstrumenter, for at gøre det enkelte individ ansvarlig for sit eget liv. Dette menneskesyn trækker tråde tilbage til Epikur (342-270 f.Kr.), som anså mennesket som kalkulerende og beregnende, hvorfor staten skulle være adfærdsregulerende via styring og sanktion (Jensen & Prieur 2015:148). Det nye menneskesyn ser borgerne som ressourcestærke individer, som dels skal træffe kompetente valg og dels selv bære ansvaret for dem. Der sker derved et oprør mod det tidligere klassiske menneskesyn, hvor det gode liv ikke kan skabes gennem velfærdspolitikker i frygt for, at individet bliver afhængige, passive og udvikler en "slavemoral". Menneskesynet indenfor konkurrencestaten, er det opportunistiske individ ses som motiveret af egne incitamenter og hvis formål er, at realiserer sin egen nytte. Denne form for selvrealisering spiller ifølge Pedersen en stor rolle for nutidens pædagogiske arbejde: *"I nutiden er den opportunistiske person blevet omdrejningspunkt for uddannelse og objekt for pædagogikken. Den rationelle pædagogik har samtidig fået til opgave at motivere den enkelte til at betragte sig som (med) ansvarlig for egne kompetencer og for egen udvikling. Selvrealisering ved arbejde er dermed nutidens pædagogiske opgave, og herved har personen skiftet betydning (Pedersen 2011:190)"*. Konkurrencestaten har derved ændret statens rolle og ansvar overfor borgerne i samfundet, hvilket ses som et oprør mod

⁸NPM er en betegnelse for en række reform- og ændringstiltag, der understøtter organisationsændringer indefra. Den engelske forsker Christopher Hood (1947) lancerede begrebet New Public Management i 1991, da han satte ord på forandringer og modernisering af den offentlige sektor, der satte sig igennem verden over fra begyndelsen af 1980'erne.

efterkrigstidens moralske menneskesyn, imod troen på det ansvarlige, rationelle og opportunistiske individ.

Tendenserne til øgede krav om selvanstændighed hos individet, kommer til at præge den politiske dagsorden i Danmark (Jensen & Prieur 2015: 154). Dette kommer særligt til udtryk i de nye strategier overfor unge lovovertrædere i regeringens reform mod ungdomskriminalitet i 2009 ”*Ny Start – mere konsekvens, opfølgning og omsorg*”. En markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet, hvor målet er en intens opfølgning samt kvalitetssikring af kommunernes indsatser, hvor fokus er på konsekvens, opfølgning og omsorg. Den styrkede indsats sigter mod en mere konsekvent reaktion over for unge kriminelle, hvor især kommunen pålægges at sikre en hurtig og konsekvent indsats. Denne reform bliver yderligere revideret i 2018, hvor regeringen udformer en ny lov mod bekæmpelse af ungdomskriminalitet ”*Alle handlinger har konsekvenser*”.

De nye markante strategier og forskellige former for sociale kontakter, skal regulere de unges kriminelle adfærd gennem styringsinstrumenter, kontrakter samt sanktionsmuligheder, for at gøre den enkelte ansvarlig for sine handlinger. Denne kriminalpolitiske udvikling drager paralleller til en konkurrencestat, og trækker på et rational choice-lignende menneskesyn, hvor staten vil forsøge, at gøre det enkelte individ ansvarlig for sit eget liv. Menneskesynet på unge kriminelle, vil derfor være selvsansvarlige og rationelt tænkende individer, der skal støttes til et selvstændigt voksent liv med adfærdsregulering (Pedersen 2011:32)

OPERATIONALISERING AF DET UFORMELLE INDDRAGELSESPERSPEKTIV

I forrige afsnit jf. *Børn og unges ret til en stemme i det sociale arbejde* definerede jeg et *formelt* inddragelsesperspektiv, som bygger på de retslige lovbestemmelser indenfor det sociale arbejde. Dette perspektiv beskriver de sociale myndigheders inddragelse af barnet- den unge i en børnesag. Jeg vil i det følgende oversætte begrebet til et *uformelt* inddragelsesperspektiv, som skal understøtte min dataindsamling jeg indhenter fra Nexus, som skal understøtte den form for inddragelse der foregår i det sociale og pædagogiske arbejde på institutionen.

I forhold til at definere et uformelt inddragelsesperspektiv som foregår i det sociale og pædagogiske arbejde mellem medarbejderen og den enkelte unge på institutionen, har jeg taget udgangspunkt i sociolog og barndomsforskeren Hanne Warming. Warmings har anlagt et medborgerskabsperspektiv, med inspiration fra Delantys (2000) forståelser af inddragelsesprocesser af børneperspektivet i socialt arbejde. Begrebet medborgerskab vægter jeg særligt i det fokus

specialet har, da formålet med indsatsen er, at de unge skal reintegreres tilbage i samfundet og være medborgere. Ifølge Warming forstås medborgerskabet som en livslang læreproces med fokus på individets rettigheder, pligter, identitet og deltagelse (Warming 2019: 41). Her fremhæver Warming et børneperspektiv, som tilskriver barnet- den unges motivation og medspil for, at opnår succesfuldt pædagogisk og socialt arbejde i en børnesag. Warming tilskriver børn og unge som eksperter i eget liv, hvorfor der må tages udgangspunkt i barnet- den unges egne erfaringer, perspektivet og ønsker for at opnå succes i indsatsen (Warming 2019: 18). Ud fra begrebet *børneperspektiv* beskriver Warming tre overordnede forståelser:

Et udefra-perspektiv som er et udtryk for eksperter (pædagoger, psykologer mv.) syn og forståelse af barnet eller en børnegruppe, barnets eller gruppens behov, udviklingsmuligheder mm.

Børneperspektivet i et udefra-perspektiv baseres sig på en generaliserede forståelse af, hvad det vil sige at være barn. I dette perspektiv knyttes ofte ”barnets bedste”, da ”eksperterne” ud fra forestillingen om et *udefra-perspektiv*, bygger deres perspektiv ud fra en objektiv og evidensbaseret viden om børns behov, problemer og løsninger med henblik på, at optimerer deres livskvalitet og udviklingsmuligheder (Warming 2019: 14).

Et tilstræbt indefra-perspektiv er et perspektiv hvor den voksen forsøger at sætte sig ind i det enkelte barns sted, for at forstå. Perspektivet kan være intuitivt eller en bevidst metodisk reflekteret bestræbelse, som ofte er motiveret af den holdning, at det gode pædagogiske og sociale arbejde ikke alene har et udviklingsmål, men også stræber efter en forpligtelse på barnets livskvalitet. Dette perspektiv vil forsøge at forstå, hvordan barnet oplever problemidentificering og løsningen som fx ”*Oplever barnet at blive forstået og hjulpet eller snarere at blive anklaget at stigmatiseret?*”. Dette perspektiv reflekterer den nye barndomsforsknings påpejning af, at barndommen betyder noget i sig selv (Qvortrup 1994, Warming 2019: 18)

Barnets egne artikulerede perspektiver, oplevelser og ønsker dette børneperspektiv handler om, at forstå barnets egne artikulerede perspektiver, hvor der bestræbes på at give barnet ”ordet”. Det er et *indefra-perspektiv*, hvor barnet udtrykker sig om sit liv på verbale og nonverbale måder f.eks. ved, at fortælle om deres egne oplevelser af, at være i en bestemt aktivitet eller tilbud, at gå i et dagtilbud. Børns egne artikulerede holdninger, oplevelser og ønsker kan enten forstås som noget der allerede eksisterer, eller forstås som noget, der skal hjælpes på vej (Warming 2019: 20).

Tanken om succesfuldt pædagogisk og socialt arbejde forudsætter derfor, at børn skal inddrages ud fra demokratiske, etiske og effektivitetsmæssige hensyn, som tilskriver et børnesyn som `det

kompetente barn`. Dette syn understøtter barnet som aktør og eksperter i eget liv, hvor barnet har ret til at udtrykke sine synspunkter og holdninger (Warming 2019: 40). I den forbindelse peger Warming på, at inddragelse af udsatte børn også skal afstemmes ud fra en vurdering af, hvad der er godt for sårbare børn, ud fra objekter og forståelser. Derfor kan et indefra-perspektiv ikke stå uden et udefra-perspektiv eller omvendt. Da det er nødvendigt at have indsigt i og hensyntagen til barnets oplevelser, følelser og ønsker (Warming 2019: 19).

Samlet vil specialets inddragelsesperspektiv forstå inddragelse af den unge ud fra et *uformelt inddragelsesbegreb* som definerer de læringsprocesser personalet praktiserer i det sociale- og pædagogiske arbejde med det formål, at reintegrere den unge tilbage i et demokratisk samfund.

KAPITEL 4 - OPFATTELSE AF MÅLGRUPPE OG FORMÅLET MED INDSATSEN

I følgende kapitel vil jeg udfolde de første 2 analysekomponenter i min analysestrategi 1) *Opfattelse af målgruppen* 2) *Opfattelse af formålet med indsatsen*, som jeg vil belyse med afsæt i min indhentede empiri.

Omdrejningspunktet for komponenterne er, at belyse personalets opfattelsen af målgruppen og formålet med indsatsen, som skal danne grundlag for den samlede analyse.

Analysekomponent 3. *Opfattelse af den socialpædagogiske indsats* og analysekomponent 4. *Opfattelse af de unges udviklings- og læringsprocesser* vil blive belyst i næste kapitel, hvor de 4 komponenter samlet og afslutningsvis skal besvare specialets hovedproblemformulering:

”Hvordan afspejler det uformelle inddragelsesperspektiv det sociale- og pædagogiske arbejde på døgninstitution Nexus og hvordan understøtter det de unges læreprocesser i forhold til reintegration i samfundet”.

Mit overordnede analytiske udgangspunkt for komponenterne er inspireret af tidligere forskning indenfor det sociale arbejde på institutioner. Frontfiguren indenfor denne type studier er den tyske sociolog Erving Goffman og hans klassiske studier af den *totale institution* fra værket *Asylums, Essays on the Social Situation og Mental Patients* (1961). Goffman udførte sine analyser på en institution for sindslidende i 1950'erne, hvor institutionerne adskilte beboerne fra deres omverden. Goffmans beskrivelser af den totale institution blev baseret på idealtyper, som han karakteriserede som en *kontrollerende* og *altomfavnende* institution, som gennem en *total* kontrol skulle reintegrere

borgeren tilbage i samfundet (Goffman 1961: 5). Med udgangspunkt i den totale institutions optik vil jeg argumentere for, at opfattelsen af formålet med indsatsen baseres på, at de unge gennem en *total* kontrol skal reintegrere tilbage i samfundet.

I forbindelse med at regeringen har styrket den institutionelle magt gennem det nye Ungdomskriminalitetsnævn, vil jeg anvende analytiske begreber fra den franske sociolog Pierre Bourdieus praksisteori *Outline of a Theory of Practice* (1977). I modsætning til Goffmans institutionsanalyse kan jeg gennem Bourdieus analyser belyse, hvordan Nexus praktiserer de unges handlemuligheder i det sociale- og pædagogiske arbejde, og hvordan strategien hænger sammen med samfundets "sandheder" uden for institutionen.

OPFATTELSE AF MÅLGRUPPEN

I følgende afsnit vil jeg udfolde 1. analysekomponent *Opfattelse af målgruppen* i analysestrategien. Formålet er at analysere og diskutere, hvordan personalet på Nexus beskriver og forstår ved målgruppen af unge på institutionen. Formålet med afsnittet er at belyse underspørgsmål 1:

Hvordan opfatter personalet de unges sociale problematikker?

Ud fra den samlede beskrivelse har jeg struktureret 2 overordnede kodningsresultater:

- 1) *En grundlæggende Udviklingsforståelse, Udsathed & Komorbiditet*
- 2) *De unges kriminalitetstruede adfærd og tilbøjelighed til kriminalitet.*

1. kodningsresultat omfatter personalets overordnede målgruppe beskrivelse. Opfattelsen bygger på teorier om omsorgssvigt og opvækstvilkår, som samlet påvirker og determinerende de unges psykosociale udvikling. Hertil har jeg knyttet Bourdieus *habitus* begreb, som er med til at understøtte, hvorfor de unge handler og agere som de gør. Dette henleder til 2. kodningsresultat, som med udgangspunkt i Bourdieus *social- og kapitalbegreb* understøtter kodningsresultat 1., som belyser de unges særlige udsathed og marginaliserede position i samfundet. Jeg har hertil knyttet teoretiske begreber om *social læring* og *social kontrol*, som skal understøtte en forståelse af målgruppens kriminelle adfærd, og deres tilbøjelighed til at udvikle kriminel adfærd.

EN GRUNDLÆGGENDE UDVIKLINGSFORSTÅELSE, KOMORBIDITET OG UDSATHED

Når personalet beskriver målgruppen på Nexus, sker der ud fra den institutionelle beskrivelse, hvor de unges primære sociale problematikker er kriminalitet eller stærkt kriminalitetstruende, diagnostiske vanskeligheder af forskellig art, misbrugende, har generelle sundhedsrelaterede vanskeligheder og har svært ved affektregulering og mentalisering (Nexus profil: 7). Dette understøttes i følgende citat:

Som udgangspunkt er de 14 til 18 år og har problematikker inden for kriminalitet eller er i risikoområdet til kriminalitet. Vi arbejder både med domsanbragte, socialanbringelser, tvangsanbringelser, de nye UKN-anbringelser og behandlingsdomme. Så målgruppen er yderst udsatte og yderst risikovillige (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Den institutionelle og personalets beskrivelse, understøtter Ungdomskriminalitetsnævnets definition af målgruppen, hvor det fremgår følgende:

- 1) idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet eller
- 2) idømt fængselsstraf for anden alvorlig kriminalitet ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet (Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 2).

Samlet er det med til at underbygge målgruppens overordnede sociale problematikker som særligt kriminelle eller stærkt kriminalitetstruede. I forlængelse af de unges kriminelle adfærd, fremhæver flere medarbejdere, at de oplever en udvikling i målgruppen og dertilhørende komplekse problemstillinger. Dette beskrives følgende:

Her de sidste 4 år synes jeg at snitfladen mellem socialpsykiatrien og vores målgruppe har en masse cross-overs.....(..).. Vi har lige fra autismspektret, ADHD, tilknytningsforstyrrelser, hvor der ligger markante underliggende problematikker som man ikke lige nødvendigvis kan adfærds ændres....(..).. Vi ser i hvert fald komorbiditeten kan man sige (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

(..)..Misbrugsproblematikker.. Før i tiden var det meget hash .. I dag er det meget alt.. Kokain, MDMA, amfetamin... Sågar drikker de det vand som findes i EL-cigaretter som næsten kan slå en ihjel... Man kan beskrive dem som risikovillige.. Nogle misbrugsproblematikker som gør at de er risikovillige i forhold til alle stoffer.. Det særlige er at det ikke kun er en problematik.. Det særlige er nemlig at det kan være komorbiditet det er flere problemstillinger som er knyttet sammen (Bo (lederen), personlig kommunikation 17.04.2020).

Der er en fælles forståelse af ændringen i målgruppen, hvor personalet beskriver målgruppen ud fra begrebet *komorbiditet*. Begrebet *komorbiditet* er via socialstyrelsen defineret følgende:

Komorbiditet betyder, at flere diagnoser er til stede hos den enkelte person. Hos mange mennesker med ADHD vil komorbiditet optræder i form af andre psykiske og/eller adfærdsmæssige vanskeligheder (Socialstyrelsen: Komorbiditet).

Socialstyrelsen definerer unge med komorbiditets udfordringer typisk med en ADHD-diagnose, som udløser eller forstærker vanskeligheder som eksempel søvnforstyrrelser, adfærdforstyrrelser, andre udviklingsforstyrrelser, angst og depression (Socialstyrelsen: komorbiditet). ADHD-diagnosen står for *Attention Deficit Hyperactivity Disorder* og er den diagnostiske betegnelse for et heterogent adfærdssyndrom, som er karakteriseret og tilskrives indenfor ICD-10's diagnosesystemet i 3 undertyper: 1) *ADHD af kombinationstype* og 2) *ADHD af overvejende hyperaktivitets/impulsivitetstype F90.0 (forstyrrelse af aktivitet og opmærksomhed)* og 3) *ADHD af overvejende uopmærksomhedstype bruges F98.8 (opmærksomhedsforstyrrelse uden hyperaktivitet)*. Det fremgår i en undersøgelse fra 2013, at op mod 70 % af børn med ADHD kompliceres af komorbiditet udfordringer, og har gennemsnitlig 3 andre psykiatriske diagnoser (Taylor & Francis 2013). I sammenhæng med komorbiditets udfordringer beskriver personalet misbrugsproblematikker, som sammenholdende forstærkende de unges problematikker. Dette beskrives i følgende citat:

Man kan sige i forhold til det som Morten sagde. Så har vi jo en masse unge nu der har et større misbrug... Det hænger også sammen med at flere af dem har nogle diagnoser andre har kriminalitet. De har en eller anden form for udsathed... De bedøver sig selv med de euforiserende stoffer der nu engang er. Det er de problematikker vi har fået. Det er kriminalitet det er diagnoserne og det er det misbrug som begge to medfører (Alex, personlig kommunikation 26.03.2020).

Citatet er med til at understrege en vekselvirkning, hvor misbruget og de psykiatriske problemstillinger forstærker hinanden. Beskrivelsen af målgruppen kan ud fra danske og internationale undersøgelser indikerer, at der er en sammenhæng mellem kriminel karriere og udvikling af psykisk sygdom og misbrug blandt unge kriminelle. I 2005 publiceres en dansk undersøgelse som viser, at 20,8 % ud af 811 unge der var i kontakt med Kriminalforsorgen i perioden 1992 frem til 2001, havde været indlagt på psykiatrisk afdeling (Gosden et al: 2005). Samme mønster ses i en stor amerikansk undersøgelse af 1829 kriminelle børn og unge i alderen 10-18-årige. Undersøgelsen viser, at ca. 50 % af de indsatte børn og unge mindst havde 2

psykiatriske lidelser, og 11-14 % havde et alvorligt stofmisbrug (Abram et al. 2003). Dette antyder, at misbrug kombineret med psykisk lidelse øger risikoen for voldskriminalitet. Dette kan afspejles, når personalet anvender begrebet ”risikovillig” omkring målgruppens særlige vanskeligheder:

Det ganske særlige er at de er risikovillige. Hvor før i tiden havde vi mange med anden etnisk baggrund som var udadreagerende nu har vi nogle som er meget misbrugende og meget risikovillige.. du kan give dem en pistol i hånden og sig, ”gå over og skyd ham der” så gør de det uden at stille spørgsmål. Så på den måde er de risikovillige..(..).Og farlige på en helt anden måde end dem som vi havde før (Bo (leder), personlig kommunikation 17.04.2020).

Citaterne er med til at understøtte målgruppens særlige problemstillinger, som ofte er flere komplekse sociale problematikker, der går på tværs af hinanden og derved forstærker hinanden. ADHD-diagnosen kan betyde, at de unge ofte er meget konkrettænkende, og har ikke en veludviklet abstraktionsevne, som begrænser deres mulighed for at afkode sociale processer på en hensigtsmæssig måde⁹. Samlet kan komorbiditeten være med til at forstærke de unges udvikling af misbrug, og derved øger deres risikovillige, som gør dem farlige og disponeret til grov kriminalitet.

I en mere grundlæggende udviklingsforståelse af målgruppen, beskriver lederen de unge fra et kausalforklaringsprincip:

..(..)...Mange af vores unge har f.eks. ikke fået den spejling der skulle til... Måske har mor været fuld og lige kommet fra værtshuset af... Måske har barnet fået lov til at ligge i sin egen ble med lort i 3 dage fordi mor og eller far ikke har haft overskud til det fordi de måske har været påvirket... Så det barn har lade ligge og ikke fået det spejling det havde behov for. Så der er nogle problemer med tilknytningen hos mange af de unge som kommer her... I hvert fald har der som ofte været en skæv tilknytning (Bo, (leder) personlig kommunikation 17.04.2020).

Citatet bygger på teorier om omsorgssvigt som kan understøtte, hvilken betydning de unges opvækstvilkår har for deres psykosociale udvikling (Ejrnæs & Guldager 2008:25). Denne opfattelse har en determineret forståelsesramme indenfor den engelske børnepsykiater og psykoanalytiker John Bowlbys tilknytningsteori (1958) (også kaldet bindingsteori eller attachmentteorien) (Hutchinson & Oltedal 2006:204), som belyser børns opvækstvilkår i sammenhæng med primære omsorgsperson. I forbindelse med barndommen beskriver Bowlby betydningen af tilknytningsbegrebet for menneskets udvikling, herunder hvordan separation, omsorgssvigt og forsømmelse i den tidlige barndom, kan få konsekvenser for den fortsatte udvikling. Ifølge Bowlby

⁹ ADHD foreningen- Håndbog til støttepersoner 2014 s. 5

har børns tidlige tilknytningsform stor betydning for den måde, de møder andre mennesker i barndommen og gennem livet (Hutchinson & Oltedal 2006: 204). Lederen fortæller videre:

(..) ... En udadreagerende adfærd eller en begyndende antisocial udvikling.. (..) .. De har adfærdsmæssige og følelsesmæssige forstyrrelser, ADHD og tilknytningsforstyrrelser osv.. De er disponible overfor udvikling af personlighedsforstyrrelser og så har de også udviklingsforstyrrelser (Bo, personlig kommunikation 17.04.2020).

Citatet kan ses i sammenhæng med Bowlbys teori om en utryk tilknytning, hvor de unges vanskeligheder kan knyttes sammen med den manglende omsorg i barndommen. Adfærd kan forklare ved, at de unge fraspalter stærke og ubehagelige følelser (fx vrede og frustration) fra sine bevidste følelser, og derved mister kontrollen over disse og agere udadreagerende (Broberg 2010:195). I sammenspil med tilknytningsbegrebet kan Bourdieus *habitusbegreb* understøtte de unges risiko for at påtage sig, og blive bærer af de samme belastende livsomstændigheder som forældrene (Bourdieu & Wacquant 1996). Habitus fremstår som et generativt begreb som kan forklare, hvordan de unge på Nexus håndterer sociale interaktioner, og hvordan dette er bundet til deres underbevidste og bevidste strategier (Bourdieu 1997: 24). Habitusbegrebet lægger op, at viden om verden internaliseres i de unge og former deres virkelighedsforståelse (internalisering af eksterne strukturer) som derved kan forklare, hvordan disse internaliserede virkelighedsforståelser udtrykkes i de unges valg og handlinger (eksternalisering af internaliserede strukturer (Vilken 2011: 46). Habitus kan derfor opfattes som et produkt af socialisering, hvor den unges tidlige socialisering, danner de dispositioner de handler i forhold til. Når Bo fortæller: ”(..)..så det barn har lade ligge og ikke fået det spejling det havde behov for...(..) .. en udadreagerende adfærd eller en begyndende antisocial udvikling” kan det både i forhold til tilknytningsbegrebet og habitusbegrebet være med til, at forklare de unges vanskeligheder, og hvorfor deres socialisering med deres primære voksenpersoner, spiller en afgørende rolle i forhold til deres videre udvikling og muligheder for tilknytning. Det fremgår i flere af personalets udtalelser, at målgruppen beskrives som ”udsatte”:

(..) ... de har en eller anden form for udsathed (Alex, personlig kommunikation 26.03.2020)

(..) ... Så målgruppen er yderst udsatte (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020)

I forhold til at definere begrebet ”udsathed” inddrager jeg Anna Katrine Frørups beskrivelse af *udsathed* blandt børn og unge, som hun har analyseret ud fra et kritisk diskursanalytisk perspektiv (2015). Her trækker begrebet både på generelle risikofaktorer såvel som mere specifikke

forestillinger om, risikofaktorerens betydning for børns udvikling og livssituation (Frørup 2015:106). Hertil tillægger Frørup den social arvs betydning for børn og unges udsathed, hvor børn og unges problematiske livssituation knyttes til årsager til udsathed. Her formuleres ”udsatte børn og unge” i forhold til, at enten være ”omsorgssvigtet”, ”sårbare” eller har været udsat for ”overgreb” og ”misbrug” som følelsesmæssige konsekvenser, og ikke på de unge som sociale afviger (Frørup 2015:110). Denne definition af udsatte børn og unge trækker elementer fra børnesynet *’det uskyldige barn’* fra filosofien, som står i modsætning til *’det onde barn’*. Her opfattes barnet som et subjekt med både behov, ønsker og rettigheder, hvorfor barnet skal beskyttes mod fordærvede sider af voksenlivet (Warming 2019: 33). Frørup’s beskrivelse af udsathed, understøtter derved et børnesyn, hvor de unges problemer i høj grad knytter til forældrenes problemer og svære livssituationen, og ikke på den unge som den afvigende. Når forældrenes problemer kobles til beskrivelsen af ”udsatte børn og unge” repræsenterer det et individorienteret perspektiv, som bygger på teorier om omsorgssvig, som tillægger betydningen af børns opvækstvilkår for deres psykosociale udvikling (Ejrnæs & Guldalder 2008:25, Frørup:2015:112). Der er derfor behov for en indsats, der kan kompensere for det, forældrene ikke har været i stand til at give deres børn. Ifølge Egelund (1997) kan det oversættes til *”det risikable forældreskab”* som referer til et øget fokus på forældrenes manglende forældreevne (Egelund 1997, Frørup 2015: 112). Egelunds begreb *”det risikable forældreskab”* kan afspejles i følgende citat:

Vi har nogle sagsbehandlere der ligesom os tager hånd på i forhold til hvordan anbringelsen skal være på Nexus. Derfor er det nogle der bliver anbragt hvor de i den grad ikke får lov til at have noget samvær med deres familier på grund af at man vurderer at det kommer de til at tage endnu mere skade af..... Som udgangspunkt elsker alle børn deres forældre og ønsker at være sammen med deres forældre....De ønsker at bo derhjemme selvom det ikke er muligt i forhold til deres udvikling som menneske.....Men det er en arbejdspræmis at når vi har nogle unge som bliver anbragt så er der svigt på alle mulige måder.. Det kan være vold i hjemmet, misbrug....misbrugt (Alex, personlig kommunikation 26.03.2020).

Dette citat kan refereres til *”det risikable forældreskab”* i praksis som får betydning for, hvilken rolle forældrene bliver tænkt ind i indsatsrammen overfor den unge. Denne tankegang afspejler børnesynet *”det uskyldige barn”* som signalerer, at opdragelse bliver et statsanliggende frem for et privatanlæggende. Derved kan staten kontrollere familier med disciplinering og straf indenfor de statslige *”børneanstalter”*, og kan gå ind og tvangsanbringe børn og unge udenfor hjemmet (Warming 2019:33). Alex fortæller videre:

(..) ...Hvilket gør at vi ikke altid kan arbejde ligeså stærkt sammen med forældrene som vi ønsker... Og det gør jo også at vi har forældre og unge som ikke bliver hørt fordi det er man fra systemets side mener at de vil kunne profiterer mest af.... Eller mest mener som er korrekt.... Men vi alle kender jo også præmissen (Alex, personlig kommunikation 26.03.2020).

Citatet afspejler fortsat børnesynet 'det uskyldige barn', hvilket illustrerer en barriere for en anerkendende inddragelse. Den manglende anerkendende inddragelse opstår, når den unges fratages sit ønske om, at have samvær med sine forældre med hensigten, om at passe på dem. Ifølge Warmings optik opstår dette dilemma, da tankegangen i "det uskyldige barn" er at barnet "ikke kan gennemskue den onde verden" (Warming 2019: 34). Der kommer her til at opstå et dilemma mellem at imødekomme og inddrage den unges valg, om at have samvær med sine forældre (*indefra-perspektiv*), eller udelukkende baserer valget på et *udefra-perspektiv*, hvor systemet ud fra faglig viden vurderer, at samværet vil gøre mere skade end gavn. Denne kompleksitet kan illustreres inden for tilknytningsteorien i den psykoanalytiske tilgang, hvor tilknytningsbegrebet sammenlignes med prægning hos andre dyrearter i den forstand, at tilknytning foregår automatisk (instinktiv) uafhængig omsorgspersonens egnethed (Hutchinson & Oltedal 2006: 206). At den unge fortsat vælger samvær med sine forældre, uagtet den mængde omsorgssvigt de er blevet påført i barndommen, trækker i tråd med tilknytningsbegrebet og når Alex udtaler: "(..) ...Som udgangspunkt elsker alle børn deres forældre og ønsker at være sammen med deres forældre.... De ønsker at bo derhjemme selvom det ikke er muligt i forhold til deres udvikling som menneske".

DE UNGES KRIMINALITETSTRUEDE ADFÆRD OG TILBØJELIGHED TIL KRIMINALITET

En medarbejder fortæller følgende:

De er ikke engang socialiseret... (..) ...vi resocialiserer dem ikke for de skal først socialiseres når vi får dem.... de kommer fra parallelle samfund... (..) ..og mange har ikke noget skolegang.. mange har flere end 10 forliste skoleforløb bag sig da de aldrig har kunne fungere med andre... det er sjældent vi får unge som har haft en normal god barndom... (..) ... så vi skal socialisere dem... og vi starter med at socialiserer dem når de kommer til os (Dennis, personlig kommunikation 20.04.2020).

Dette citat er med til at underbygge de unges særlige position ude i samfundet, som ud fra Bourdieus *kapitalbegreber* kan være med til at forklare, de unges udvikling af kriminalitetstruet adfærd. Bourdieus kapital analyse menes som den *værdi* eller *ressource* som individet er i besiddelse af. Den relative værdi af kapitalen afhænger således af det felt, som den bringes i spil i

(Bourdieu & Wacquant 1996:86). Bourdieu har kategoriseret begrebet i fire følgende kapitaler; *kulturel; økonomisk; social; og symbolsk kapital*. Det *kulturelle kapitalbegreb* udvikler Bourdieu sammen med Jean-Claude Passeron i 1960'erne for at forklare, hvorfor børn og unge fra bestemte sociale grupper klarer sig bedre i uddannelsessystemet, end børn og unge fra andre sociale grupper. I forhold til at Dennis beskriver de unge udsatte position ude i samfundet, og mange har mange "forliste" skoleforløb bag sig, kan det ud fra Bourdieus analyse af kulturelle investeringsstrategier forklare, at familier fra parallelle samfund eller andre marginaliserede miljøer¹⁰ anvender mindre ressourcer på, at akkumulere og videregive kulturel kapital end familier fra andre sociale lag (Bourdieu 1973, Bourdieu & Passeron 1970/1990, Vilken 2011: 59). Ifølge Bourdieus optik vil manglende skolegang og manglende socialisering begrænse den unges evner til, at fortolke og afkode kulturelle referencer "korrekt" hvilket er afgørende for, hvordan den unge kan begå sig i nutidens samfund. De unges begrænsede kulturelle kapital gør derfor, at de i ringere grad er i stand til at anskue og kæde handlinger sammen med fremtidige konsekvenser (kalkulerende risikoanalyse), hvorfor de vil være i øget risiko for at handle impulsivt, og derved overtræde lovmæssige bestemmelser. I forbindelse med at Dennis fortæller: ".(..). *De er ikke engang socialiseret... (..)vi resocialiserer dem ikke for de skal først socialiseres når vi får dem....de kommer fra parallelle samfund*" kan det ifølge Bourdieus socialkapital begreb, referer til den socialkapital man kan forvente at få gennem sine sociale netværk og forbindelser (Bourdieu 1986: 51). I forbindelse med at de unge ofte vokser op i marginaliserede miljø med ofte høj grad af kriminalitet, bliver de unges socialkapital betinget af det som de bliver eksponeret for. Dette kan ses i sammenhæng med begrebet om *social læring*, som kan forklare de unges tilbøjelighed til udvikling af kriminel adfærd. Ifølge Maria Bislev og Kim Møller (2015) udvikles kriminel adfærd gennem uformel læring, hvilket foregår i de unges sociale netværk. Når individer omgås kriminelle mennesker i udsatte områder, foregår der særlige livsbetingelser for social læring, hvor unge lærer at legitimerer kriminelle handlinger både overfor sig selv og sine omgivelser. Denne form for kriminel eksponering kan medføre social desorganisering, som kan danne grobund for subkulturelle fællesskaber. Her bliver begreber som respekt, ære og maskulinitet så betydningsfuldt, at de unge retfærdiggør deres kriminelle handlinger, for at opretholde denne status. Denne form for social læring kaldes for *symbolsk dimension*, hvor de unge neutraliserer deres handlinger, som en slags efterrationalisering (Sykes & Matza 1957, Bislev & Møller 2015: 211). Det er her den egentlige 'modkultur' kan opstå, hvor de unge ligefrem opfatter det 'normale' samfund som fjendtlig,

¹⁰ Marginalisering er en proces, der bidrager til, at nogen udstødes til udkanten af en gruppe/kategori/samfund

formynderisk og uretfærdigt, da de unges marginaliserede fællesskaber er præget af symbolske diskurser, der legitimerer fællesskabets aktiviteter som er udviklet i direkte opposition til 'normal' samfundet (Ogbu & Simone 1998, Skovlund 2015:155).

DELKONKLUSION

Omdrejningspunktet for kapitlet var at besvare følgende underspørgsmål:

Hvordan opfatter personalet de unges sociale problematikker?

Sammenfattende viser analysen, at personalet har en nuanceret forståelse af målgruppen sociale problematikker, som består af forskellige individuelle, familiemæssige og miljømæssige faktorer på forskellige niveauer. Det fremgår at personalet har en generel forståelsesramme indenfor de udviklingspsykologiske teorier som er med til, at understøtte kvaliteten af de følelsesmæssige bånd mellem den unge og dennes primære omsorgsperson, som afgørende betydning for den unges tilknytningsmønster og adfærd senere i livet. Personalet erkender derved de unges livsbetingelser og opvækstvilkår, som resultat af en "uligevægtig" position ude i samfundet. Her kan Bourdieus kapital begreb og begrebet om social læring være med til, forklare de unges tilbøjelighed til udvikling af kriminell adfærd, da mange af de unge er eksponeret for kriminelle sociale relationer og sociale strategier gennem deres udsatte opvækst.

Overordnet står personalets generelle opfattelse af målgruppen i kontrast til Goffmans analyse af den totale institution, hvor personalet opfatter målgruppen som stereotype fjendtlig, hvor beboerne ofte betragtes som bitre, hemmelighedsfulde og upålidelige (Goffman 2019: 9). I stedet argumenterer jeg for, at personalet læner sig op ad børnesynet "det uskyldige barn" som står i modsætning til 'det onde barn', som karakteriseres indenfor den totale institution. Dette er med til, at forskyde den unges kriminelle handlinger, hvor årsagen i stedet findes i den unges opvækstvilkår og livsbetingelser. Det uskyldige børnesyn opfatter derved de unge med potentiale hvor institutionens opgave er, at beskytte de unge mod yderligere dårlig påvirkning. I forhold til dette argumenter jeg for, at personalet opfatter den unge som et subjekt med både behov, ønsker og rettigheder, hvilket understøttes når personalet vægter *inddragelse* og det *relationelle* som afgørende i det pædagogiske arbejde.

OPFATTELSE AF FORMÅLET MED INDSATSEN

I forrige afsnit blev analysekomponent 1) *Opfattelse af målgruppe* udfoldet og belyst. Personalets forståelse af de unges sociale problematikker danner rammen for den videre analyse i forhold til, hvordan Nexus baserer strategien i det sociale- og pædagogiske arbejde ud fra de unges handlemuligheder.

For at forstå den socialpolitiske strategi i anbringelsesbetingelserne, og hvordan personalet opfatter formålet med indsatsen, udfolder jeg i dette kapitel analysekomponent 2) *Opfattelse af formålet med indsatsen*. Formålet er at besvare underspørgsmål 2:

Hvad vægter personalet i formålet med indsatsen?

Omdrejningspunktet med komponenten er at belyse, hvordan synet på unge lovovertrædere har været under samfundsdiskursive forandringer, og hvordan personalet handler ud fra dette.

DET SOCIALPOLITISK FORMÅL – DE DELVIS LUKKEDE VILKÅR

I forhold til de nye anbringelser fra Ungdomskriminalitetsnævnet, udtaler to medarbejdere følgende:

Vi oplever lidt at det systemiske krav til forandring er et rigidt tempo.... og et: "Når man nu har du F op nu får du en delvis lukkede anbringelse nu bliver du anbragt på en døgninstitution... altså der er sådan en kriminologi tankegang i det.. At hvis man laver noget lort så bliver de sat i fængsel...(.).. Vi kan godt mærke at de unge som kommer på de delvis lukkede anbringelser den tilsynsgrad der er... gør at de skal hele tiden monitorer en progression... der et ønske om at nu følger vi tæt op for så sker der en forandring... (.)...Så det her med at man tror fordi man kan føre tilsyn hver 14. dag hen over en lang periode og sanktioner og krav og alt muligt andet.. det responderer de unge der er anbragt hos os ikke på...For de havde været der alligevel (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).*

I UKN bliver de unge stillet til regnskab for deres handlinger.... De ved der er tvang og de kan blive tvunget.... Der bliver et pres lagt på dem for hvis de ikke følger retningslinjerne i UKN så får det konsekvenser. det er mere hårde end tidligere... Nu slår de hårdt ned... De unge ved at hvis de ikke følger reglerne og rammerne så får det konsekvenser (Dennis, personlig kommunikation 20.04.2020).

Citaterne er med til at understrege de nye markante strategier som skal sikre, at de unge får en mærkbar reaktion på deres kriminelle handlinger (Justitsministeriet 2018). Den markante strategi kommer særligt til udtryk i de nye styringsinstrumenter i form af nye kontrakter og sanktionsmuligheder, som skal gøre det enkelte individ ansvarlig for sit eget liv (Pedersen 2011: 33). Dette menneskesyn trækker på et rational-choice tankegang, hvor de nye styringsformer skal

bidrage til de unges ændrede selvopfattelse, hvilket er karakteristisk for den socialkriminalpolitiske udvikling. Samtidig trækker det i tråd med Goffmans definition af den totale institution, hvor det fremgår: *“In a total institution, however, segments of a person’s line of activity may be subjected to regulations and judgments by staff; the inmate’s life is penetrated by constant sanctioning interaction from above (Goffman 1961:38)”*.

Formålet med at anbringe de unge udenfor hjemmet på en døgninstitution, er socialpolitisk udformet således:

Formålet med at anbringe unge uden for hjemmet er bl.a. at få standset den unges kriminelle handlinger gennem fjernelse fra lokalmiljøet. Desuden kan en anbringelse uden for hjemmet på samme tid give mulighed for at iværksætte og gennemføre tiltag, der på længere sigt skal hjælpe den unge ud af kriminalitet (Justitsministeriet 2018).

Da det er særlig karakteristisk for delvislukkede og sikrede institutioner, at de unge bliver ”indespærret” og frihedsberøvet, kan disse institutioner defineres ud fra Goffmans idealtipe: *“..(..)..et opholds- og arbejdssted, hvor et større antal ligestillede individer sammen fører en indelukket, formel administrativ tilværelse, afskåret fra samfundet udenfor i en længere periode... (..) ...varetagelsen af mange menneskelige behov gennem en bureaukratisk organisering af store menneskegrupper, ganske uanset om denne socialorganiske metode er nødvendig eller ej, for slet ikke at sige effektiv (Goffman 1967:9)”*. Den totale institution baseres nemlig i høj grad på dens modsætning til det omkringliggende samfund som beskrives ved, at mennesker i det omkringliggende samfund ikke har behov for at blive kontrolleret af andre. I stedet skal institutionen varetage medlemmer af samfundet, som ikke er i stand til at tage vare på sig selv og kan ses som farlige (Goffman 1997:12). I forhold til, at anbringelserne beskrives som *delvislukkede vilkår*, er det retslig udformet følgende:

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner for børn og unge mellem 12 og 17 år efter § 66, stk. 1, nr. 7 må alene anvendes, når det er afgørende for den socialpædagogiske behandling at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk (Lov om Socialservice § 63 a, stk. 2)

Dette kan afspejles i den totale institution, hvor beboerne bliver barrieret mod socialt samspil eller interaktion med omverdenen, hvilket kan tydeliggøres med hegn og låste døre (Goffman 1997: 12),

hvilket er fremtrædende med de delvislukkede vilkår ”(..)..at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk (Lov om Socialservice § 63 a, stk. 2)”.

I forhold til den manglende medbestemmelse i anbringelsesprocessen i

Ungdomskriminalitetsnævnet, fortæller en medarbejder følgende:

(..)..man kan sige at, at det er F svært at motivere til medbestemmelse eller de kan se perspektivet i en sanktion i en sådan karakter ” Ja det er F* godt i låser mig inde, for jeg er os ude på et skråplan”.. Det er sjældent at man siger, at det kan jeg godt se.. Der er ingen tvivl om, at man retrospektivt om 11/2 har været udsat for vores pædagogik, så ender det med de siger ” Det er F’andme godt i var der.. For jeg var godt nok ude på et skråplan”... Men ved status kvo når sanktionen bliver truffet så tror jeg det er svært (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).*

Det understøtter det kendte spændingsfelt mellem *hjælp* og *kontrol*, hvor en tvangsanbringelse på delvislukkede vilkår dels kan virke frihedsberøvende og ekskluderende, og dels udføres af omsorg for den enkelte unge. Denne form for spændingsfelt mellem *hjælp* og *kontrol* har været indlejret i det sociale arbejde verden over overfor kriminelle børn og unge de sidste 100 år, hvor den franske teoretiker Donzelot (1979) retter den moderne børneforsorg mod både børnesynet ’barnet i fare’ og ’det farlige barn’. Paradokset indenfor dette felt opstår, når beskyttelse af ’barnet i fare’ kræver tvangsmæssige foranstaltninger for at passe på barnet og mens ’beskyttelse af ’det farlige barn’ i lang højere grad handler om frihedsberøvelse på en sikret institution (Donzelot 1979, Bengtsson 2015:308).

KRAVET OM BESKÆFTIGELSE – DEN INTERNE SKOLE PÅ NEXUS

Det fremgår i analysekomponent 1) *Opfattelse af målgruppen*, at en del af de anbragt unge har oplevet lange perioder, hvor de ikke har gået i skole. Udover den manglende skolegang beskrives det også, at mange har haft afbrudte skoleforløb og gået på mange forskellige skoler. I forhold til dette rummer Nexus et krav om skolegang, med hensigten om at udvikle de unges faglige og sociale kompetencer. Dette understøtter det socialpolitiske formål, hvor det i formålsbestemmelsen fremgår: ” *Formålet med indsatsen på sikrede institutioner og delvist lukkede institutioner tydeliggøres gennem klare lovkrav til kvaliteten af den pædagogiske indsats. Der stilles bl.a. krav om, at der arbejdes målrettet på at forebygge ny kriminalitet, at de unge skal forberedes til at komme i uddannelse eller beskæftigelse, og at de unge skal forberedes til at fungere i en dagligdag*

efter anbringelsens afslutning (Justitsministeriet 2018:8)”. I følgende udtalelse fra Lederen fremgår det, at der stilles høje krav til institutionen, for at kunne opnå de styrkede socialpolitiske mål:

Der sidder nogle ret høje herre inde i Københavns kommune og siger ”Bo.. når jeg sidder her og kikker jeres skolefraværd så har i 50 % fraværd.” ...Så siger jeg.. ”nej det er helt forkert.. vi har 50 % fremmedmøde... Og de kommer faktisk 50% mere i skole nu inden de blev anbragt på Nexus.. Lige præcis den form for succeskriterie er jo ikke noget vi bliver målt på eller noget som står nogen steder når de kommer ud...At vi rent faktisk er lykkedes at få dem 50 % mere i skole eller faktisk i skole mere end det var tilfældet før.. og det er den måde på hvordan man læser en statistik eller taler om det ...Og der kan jeg bare mærke at når vi taler skole eller om et succeskriterie på en helt andet måde vi kalder det.. de kalder det fraværd og vi kalder det fremmøde der er en væsentlig forskel som du kan høre hvordan man kikker på det (Bo, personlig kommunikation 17.04.2020).

Følgende citat afspejler den social-kriminalpolitiske udvikling om krav om selvansvarlighed, som underbygger formålsbestemmelserne i ungdomskriminalitetsnævnet. De unges tilknytning til skole- eller uddannelsessystemet (med henblik på beskæftigelse) for derved at blive selvforsørget, anses som værende et succeskriterie for et velgennemført ”ophold” på Nexus. Samtidig er dette med til at tydeliggøre spændingsfeltet, når Nexus som velfærdsorganisation sammenholdende skal løse en omsorgsopgave og en socialpolitisk opgave. Når Bo udtaler: ”..(..)...at de kommer faktisk 50% mere i skole eller faktisk i skole mere end det var tilfældet før” afspejler det personalets opfattelse af målgruppen jf. analysekomponent 1) *Opfattelse af målgruppe* som afspejler Nexus strategi, når de praktiserer skolegangen ud fra de unges handlemuligheder. Ifølge Bourdieu handler det nemlig om: ”Ideen er, at hvis man kender til folks habitus, hvis man ved, hvilke kapitaler de har, og hvilke felter de forsøger at begå sig i, så kan man forstå og forklare, både det de gør og deres bevæggrunde for at gøre det (Vilken 2011: 58)”. Dette understøttes i den institutionelle instruks hvor det fremgår, at den interne skole er bygget op på *differentieres undervisning* med hensigten om, at udnytte den enkelte unges læringspotentiale. Strategien handler derfor om mere end at modtager faglig undervisning, da der forelægger et massivt socialpædagogisk arbejde i at opnå de unges nødvendige motivation og parathed grundet deres sociale problematikker. Her forudsættes læring i sociale færdigheder for at understøtte de unge i, at kunne indgå hensigtsmæssigt i de sociale sammenhænge (Nexus profil: 14).

Med fokus på en mere hensigtsmæssig adfærd, hvor de unge gennem sociale indsatser på Nexus får mulighed for, at udvikle deres faglige og sociale kompetencer, vil jeg i det følgende inddrage et afsnit omkring en *rehabiliteringstankegang* i Ungdomskriminalitetsnævnet. Jeg vil argumentere for, at på trods af den nye retspolitik ”*Alle handlinger har konsekvenser*” fortæller flere medarbejder,

hvordan Ungdomskriminalitetsnævnet bidrager og styrken indsatsen på institutionsområdet over de anbragte unge.

UNGDOMSKRIMINALITETSNÆVNET – EN AFBUREAUKRATISERING OG EN REHABILITERINGSTANKEGANG?

I forhold til at intentionerne i Ungdomskriminalitetsnævnets trækker på et rational-choice mennesyn, hvor de unge skal adfærdsreguleres gennem mærkbare sanktioner, vil jeg i det indhentede empiri argumenter for, at personalets overordnede opfattelse baserer nævnet på rehabiliterings tankegang. Alene det at de unge anbringes på en socialpædagogiske døgninstitution, hvor der anvendes socialpædagogiske redskaber og strategier er en rehabiliteringstankegang (Jensen & Prieur 2015:156). 2 medarbejdere fortæller følgende:

De her unge skal socialiseres tilbage til at være søn eller datter til nogle forældre...(..). Når de rammer Nexus så skal vi resocialisere dem ud og hjem til deres forældre og hjem til deres nære miljø, så vi ved at vi ligesom skal arbejde tæt på familien for at kunne resocialiserer dem tilbage til deres nære miljø...Eller måske nogle andre eksterne partnere som skal tage over (Alex, personlig kommunikation 26.03.2020).

Jeg er helt enig med Alex... det er vores fornemmeste opgave det er at gøre dem klar til at være familiemedlemmer i deres familie igen.. For vi er kun en kort midlertidig foranstaltning i deres meget lange liv.. det synes jeg er det vigtigste de får (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Citaterne understøtter en social indsats, som i væsentlig grad er foreneligt med en universalistisk tankegang, hvor samfundet støtter individet til at opnå velfærd og ligestilling i samfundet (Jensen & Prieur 2015:156). Samtidig tilbydes den unge en række sociale indsatser på døgninstitutionen der har til formål at støtte dem til reintegration i samfundet. Dette understøttes i den institutionelle intention, hvor institution Nexus bliver oprettet i sommeren 2009, som led i Socialforvaltningens strategi om, at styrke kommunernes døgninstitutioner overfor de svært anbragte kriminalitetstruede eller kriminelle unge. Formålet med Nexus, er at Socialforvaltningen så vidt muligt skabe et fleksibelt tilbud, til at reintegrere de unge tilbage i normalsamfundet. Der har derfor lagt særligt vægt på at gøre indsatsen aktivitetsbaseret, meningsgivende, målbart og målrettet (Nexus Profil: 4).

I forhold til de nye strategier i Ungdomskriminalitetsnævnet adspurgte jeg personalet, om disse kunne styrke kvaliteten i indsatsen i anbringelsesforløbene. De svarede følgende:

Ja det kan de godt...Det korte svar... Og det uddybende svar er..UKN er en uvildig indsats eller myndighed som går ind og laver en uvildig indsats.. De er blottet for kendskab til den unge og følelser og har ikke alt muligt med i det i forhold til hvordan unge skal anbringes efter mavefornemmelse i Danmark. Her der ser vi et organ ligesom en domstol at her får alle unge en enstydig og ensartet behandling.. det er med til at bidrage til gode anbringelser oppe hos os.. Også fordi der en opfølgning fra kriminalforsorgen af (ungekriminalforsorgen) UKF og den opfølgning synes jeg er bedre end den vi får fra kommunerne. Den virker mere intens og det virker også til, at der er mere magt bag ordene, og det virker også som om, at der er større mulighed for at sætte handling bag afgørelserne (Bo, personlig kommunikation 26.03.2020).

Ved at ”økonomitækningsperspektivet” er fjernet, kan dette understøtte den behandlingsmæssige indsats, da økonomi ikke er dominerende i beslutningen. Ifølge Bourdiusk optik indeholder Ungdomskriminalitetsnævnet flere dominerende felter, og ved at det dominerende økonomi-felt er fjernet, kan Ungdomskriminalitetsnævnet udelukkende træffe beslutning ud fra lovgivning og faglighed. I følgende citat kommer dette til udtryk i en praksis situation:

UKN fjerner hele økonomitækningsperspektivet, det er derfor jeg godt kan lide det... fordi det fjerner hele den der i med at nu har kommunen brugt 130 millioner om året i den her børneforvaltning og nu har vi ikke råd til mere....(..)....FX Jeg har været med til en UKN-afgørelse, hvor man traf en foranstaltning om en PÆD OBS¹¹ ... man havde simpelthen en ung som var anbragt på delvis lukket vilkår.. og den unge blev ved med at slå sig hele tiden på vandrørene i den delvis lukkede anbringelse..(..)man laver de her overførelser mellem de gule og røde advarsler indbringer den til UKN ... vi simpelthen er nødt til at få en psykiatrisk udredning... eller vi er nødt til at få en pædagogisk observation.. for at se om vi grunden til, at overtrædelsen har et dybere perspektiv eller et underliggende perspektiv.. og der træffer UKN afgørelse om en PÆD OBS i 3 måneder... og hvis man skulle have truffet den afgørelse i det almindelige system, så vil der være en kæmpe kæmpe sagsgang med børne-unge udvalget og alt muligt andet.. man træffer en afgørelse her og nu, det tager 4 timer (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Mortens udtalelse er et eksempel på, hvordan regeringen har styrket magten i Ungdomskriminalitetsnævnet, som derved har styrket indsatsen i praksis. Udover at økonomi ikke længere er et dominerende felt, og at Ungdomskriminalitetsnævnet har den udelukkende magtposition, undgår sagen at skulle igennem flere andre felter, hvilket er med til at understøtte den faglige indsats. Dette kan være med til at bidrage til kvalitet til indsatsen, hvor Mortens eksempel er

¹¹ Pædagogisk / psykologisk observationsfase; Formålet er at tilbyde anbringende myndighed en fyldestgørende pædagogisk observation og psykologisk udredning af den unge, som er med til en synliggørelse af den enkeltes særlige ressourcer, vanskeligheder og behov og deraf følgende vurdering af strategi for pædagogisk støtte og behandling

med til at understøtte, at der træffes beslutning ud fra hvad den unge har behov for, uden at tage hensyn til økonomien.

DELKONKLUSION

Omdrejningspunktet for kapitler er at besvare følgende underspørgsmål:

Hvad vægter personalet i formålet med indsatsen?

Overordnet viser personalets opfattelse af formålet med indsatsen, at den trækker sin forståelsesramme indenfor den social- og kriminalpolitiske udvikling, hvor der bliver stillet højere krav til den enkelte unge. Dette kommer særligt til udtryk i form af de nye styringsredskaber i form af sanktionsmuligheder, hvilket er med til at identificerer formålet med indsatsen, som en del af en totaliserede praksis. I forbindelse med de nye socialpolitiske strategier, har regeringen styrket den institutionelle magt gennem det nye Ungdomskriminalitetsnævn, som skal virke mere forpligtende overfor den unge, i forhold til at tage ansvar for egen situation. De unges kriminelle handlinger, bliver derfra af den socialpolitiske opfattelse set som mangel på incitament, hvorfor kontrol og straf kan ”rette” dem op. Denne formålsbestemmelse trækker i tråd med Goffmans analyser af den totale institution, hvor institutionen afskærer deres beboer fra omverdenen og overtager alle aspekter af deres liv, i forhold til at reintegrer beboeren.

Selvom den nye politiske reform trækker på rational-choice ligene menneskesyn, rummer den fortsat mange elementer der lemper på sanktion. Her understreger personalet at anbringelsen er midlertidig, og de unge skal rehabiliteres tilbage i samfundet og i familien som familiemedlem. Den rehabiliterende tankegang kan ud fra Bourdieus optik understøttes, når personalet tilføjer social og kulturel kapital til de unge med hensigten om, at fremmer deres muligheder i forhold til reintegration i samfundet.

I forhold hvordan denne rehabiliterende tankegang kommer til udtryk i strategien i det sociale og pædagogiske arbejde, vil jeg i næste analysekapitel udfolde analysekomponent 3) *Opfattelse af den socialpædagogiske indsats* og analysekomponent 4) og *Opfattelse af de unges udviklings- og læringsprocesser*.

KAPITEL 5- OPFATTELSE AF DEN SOCIALPÆDAGOGISKE INDSATS OG DE UNGES LÆRINGS- OG UDVIKLINGSPROCESSER

I følgende kapitel udfoldes og belyses analysekomponent 3. *Opfattelse af den socialpædagogiske indsats* og 4. *Opfattelse af de unges lærings- og udviklingsprocesser* ud fra den indhentede empiri.

Omdrejningspunktet for dette afsnit er, hvordan strategien i det sociale- og pædagogiske arbejde er baseret på paradokset *kontrol til hjælp*, i forhold til at imødekomme de unges handlemuligheder og læreprocesser i forhold til reintegration.

Mit analytiske udgangspunkt for kapitlet er med udgangspunkt i den totale institutions optik om reintegration, hvor jeg argumenterer for, at personalet på Nexus praktiserer strategien gennem en *total* kontrol med hensigten om, at reintegrere de unge i samfundet. Da Nexus er en moderne velfærdsorganisation argumenter jeg for, at strategien også baseres på den enkeltes unges autonomi, hvor personalet gennem et individorienteret perspektiv inddrages den enkelte unge gennem en social, personlig og faglig udviklingsproces. Jeg supplerer derfor med nyfortolkninger af Goffmans tilgang fra Mik-Meyer og Järvinens analyser i antologien ”*At Skabe en Klient. Institutionelle Identiteter i Socialt Arbejde (2003)*”. Antropolog Nanna Mik-Meyer og sociolog Margarethe Järvinen har både ud fra en Goffmansk og Bourdieusk optik studeret, hvordan institutionelle identiteter forudsætter mulighed for institutionens hjælp. Ved at kombinere de to tilgange argumenter jeg for, at pædagerne praktisere et inddragelsesperspektiv, som baseres ud fra en *kontrol til hjælp*. I forlængelse af det individorienteret arbejde vil jeg inddrage sociolog Kasper Villadsen (2003, 2004) som peger på et øget fokus på, at gøre klienten til ekspert i eget liv. Ifølge Villadsen bygger denne tankegang sig indenfor nutidens sociale arbejde, som baserer sig på idealet om et ligeværdigt forhold mellem socialarbejder og klient.

I forbindelse med at regeringen har styrket den institutionelle magt gennem det nye ungdomskriminalitetsnævn som blev belyst i analysekomponent 2) *Opfattelse af formålet med indsatsen*, vil jeg anvende analytiske begreber fra den franske sociolog Pierre Bourdieus praksisteori *Outline of a Theory of Practice (1977)*. I modsætning til Goffmans institutionsanalyse, kan jeg gennem Bourdieus analyser belyse, hvordan Nexus praktiserer de unges handlemuligheder i den socialpædagogiske indsats (habitus og kapitalbegreber) og hvordan strategien hænger sammen med samfundets ”sandheder” i form af *doxa* uden for institutionen.

OPFATTELSE AF DEN SOCIALPÆDAGOGISKE INDSATS

I følgende afsnit udfolder jeg analysekomponent 3) *Opfattelse af den socialpædagogiske indsats*.

Omdrejningspunktet er at præsentere det miljøterapeutiske behandlingskoncept, der danner grundlag for den overordnede pædagogiske referenceramme. Jeg vil ud fra behandlingskonceptet udfolde specifikke tilgange personalets anvender i praksis, i forhold til at inddrage den enkelte unge gennem den socialpædagogiske indsats. Formålet med komponenten er at besvare underspørgsmål 3:

Hvilke tilgange eller metoder anvender personalet i den socialpædagogiske indsats i forhold til at inddrage den unge?

TILPASNINGSPROCESSEN PÅ INSTITUTIONEN

I følgende citat beskriver en medarbejder, hvordan tilpasningsprocessen på Nexus, udgør en række strukturelle elementer og incitamenter, som indgår i den socialpædagogiske indsats:

Enten får vi dem hjemmefra eller får vi dem fra børne- unge udvalget eller UKN eller andre steder fra.. Så har vi et indskrivningsmøde hvor vi gennemgår husorden, regler og rammer, matriklen.. De overordnede rammer... De strukturelle ting, som fx hvornår skolen starter, hvornår har vi fri, hvad laver vi, hvad har vi af faciliteter.. Så går man en runde og viser matriklen frem og viser dem deres værelse, hvor der ligger en standart pakke med alle de ting de har behov for, som fx hovedpude, dyne, sengetøj og alle de der ting...Så hjælper man dem med at finde på plads, og så hopper de sådan set bare ind i hverdagen og strukturen ved en "Learn by doing", hvor vi selvfølgelig er særlig opmærksom på dem (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Dette citat er med til at beskrive, hvordan tilpasningsprocessen starter når den unge ankommer til institutionen. Dette trækker i tråd med flere elementer fra Goffmans analyser, da hensigten med anbringelser på totalinstitutioner at "reformerer" individet, hvilket starter når beboeren ankommer til institutionen (Goffman 1997:51). Lige så snart beboeren starter opholdet på den totale institution, bliver stabiliteten i personligheden påvirket, da der gennem tilpasningsprocessen opstår en række krænkelser, der kan medføre radikale ændringer, fordi beboeren skal tilpasse sig gennem den faste struktur (Goffman 1997:18). I forhold til at de unge får udleveret en standart pakke udleveret, kan

det ifølge Goffman medføre krænkelser og tab, da den unge ved indskrivning på institutionen fratages nogle af sine personlige ejendele, for at få disse erstattet af en form for standartejendele (Goffman 1967: 20). Når Morten fortæller: ”...(..)...så har vi et indskrivningsmøde hvor vi gennemgår husorden, regler og rammer, matriklen.. de overordnede rammer..(..)..” kan dette ifølge Goffman have en totaliserende funktion, da der stilles en forventning om, at den unge skal efterleve rammerne og reglerne på institutionen (Goffman 1961:5). Hermed får reglerne også en individuel funktion, idet Nexus kan bruge reglerne mod den enkelte unge. På den måde får reglerne en dobbeltvirkning, eftersom den både har en totaliserende og individualiserende funktion ved, at rationalisere den enkelte beboer i forhold til institutionens regelsæt (Goffman 1961:6). Når Morten fortæller ” ..(..)...de strukturelle ting, som fx hvornår skolen starter, hvornår har vi fri, hvad laver vi, hvad har vi af faciliteter” er hensigten med de strukturerede rammer, at understøtte og skabe synlige og forudsigelige strukturer i hverdagen for den unge. Denne strukturelle tydelighed understøttes i den institutionelle instruks hvor det fremgår, at institutionen arbejder med et fastlagt ugeskema, som er med til at understøtte og organisere dagligdagen for den unge. Dagligdagen er struktureret med fastlagte aktiviteter som skole, måltider, sportsaktiviteter, besøg, hvornår der må laves mad osv., hvor hensigten er at skabe genkendelighed og kontinuitet i den unges hverdag, så den unge ikke skal bruge energi på manglende strukturer, men i stedet have fokus på sin behandling og udvikling (Nexus Profil). Den faste struktur kan afspejles indenfor den totale institution, hvor institutionen rammer sætter beboernes hverdag, ved at implicere fastlagte rutiner og faste strukturer. Hertil er det et centralt, at beboerne afvikler disse aktiviteter og indgår samme aktiviteter under samme overordnede struktur (Goffman 2019: 9). Ifølge Goffman kan processen i forbindelse med de faste rammer og struktur, påvirke den unges følelse og oplevelse af autonomi, da en total skemalagt og forudbestemt dagligdag, kan begrænse den unges mulighed for at have nogen indflydelse på dette (Goffman 1997: 39).

HUSREGLER PÅ INSTITUTIONEN

En medarbejder fortæller følgende:

De starter i NI hvor der med vilje ikke er fjernsyn eller PlayStation på værelserne, men det er der i stedet på fællesområderne... en måde hvorpå man kan skubbe til et socialiseringsønske om at få skubbet dem ned i fællesrummene, så de ikke isolerer sig på værelserne... for det kan nogle gange være en stor omvæltning at komme på en døgninstitution (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Dette citat understøtter en tilpasningsproces, hvor Nexus har opstillet nogle bestemte institutionelle rammer for at "skubbe" til den unges resocialiseringsproces, og derved udvikle og justere den unges identitet i forhold til institutionen. Gennem tilpasningsfasen på en totalinstitution vil personalet forsøge at tilskrive beboerne den institutionelle identitet gennem et *privilegesystem*, hvilket ifølge Goffman er grundlaget for personlig reorganisation og opstart af resocialiseringsprocessen (Goffman 2019:48). Privilegesystemet er en metode hvor institutionen forsøger at tilskrive, klienterne den institutionelle identitet gennem elementer fra *straf* og *belønning*. Privilegier tilegnes og fordeles efter om beboeren efterlever institutionens regler og krav. Da nogle af privilegierne tidligere har været en selvfølge for beboeren, kan varig eller midlertidig fratagelse af disse privilegier være af stor betydning, da disse genopretter forbindelsen til den verden, der synes tabt som følge af livet på institutionen (Goffman 2019). En af metodens væsentlige elementer er 'husordenen', som består af et sæt regler og forordninger, som fremlægger de væsentlige krav og regler til beboerens opførsel. Her nævnes bl.a. modtagelsesproceduren som kan betragtes som institutionens metode, til at forberede beboeren på en ny tilværelse efter "*Husets regler*". I denne proces kan klienten belønnes via privilegier til gengæld for klientens efterrettelighed overfor institutionens regler (Goffman 2019:52). I forbindelse med "huset regler" har Nexus udviklet en "avancementstankegang", som kommer til syne i deres boafdelinger, som en impliceret incitamentstruktur overfor den unge. Hensigten er at understøtte behandlingsarbejdet ved at belønne adfærd hos den unge gennem et incitament system (Nexus profil: 13). Avancementstankegangen starter når den unge ankommer til institutionen, og kommer særligt til udtryk i de respektive boafdelinger:

Typisk vil forløbene påbegyndes i N1, hvor de fysiske rammer er optimale til indslusning af unge, som ofte er meget rømningstruede. Her vil meget af arbejdet have til formål at skabe et tilhørsforhold til Nexus, hvorfor der intensivt investeres i opbygning af sunde relationer. Der er ikke mulighed for fjernsyn på værelserne i N1. Ej heller er der mulighed for besøg uden for institutionen i de første 14 dage (Nexus Profil:13).

Princippet i tankegangen er at den unge avancerer i takt med sin progressive udvikling, for at øge den unges incitament for positiv udvikling. Ved positiv progression overflyttes den unge til en boafdeling, som har mere at byde på i forhold til fysiske rammer og selvstyre. Modsat kan den unge overflyttes til en anden boafdeling, hvis den unge ikke overholder de pædagogiske kontrakter i et væsentligt omfang som har en grundlæggende betydning for det daglige behandlingsarbejde. Denne advancementstankegang belønner ifølge Goffmans privilegesystem den unge, når den unge har

bevist, at han eller hun kan efterleve ”husets regler” (Goffman 2019:52). Når den unge på Nexus kan overholde regler og krav i den Boafdeling N1, bliver den unge ”belønnet” ved at blive overflyttet til en ny boafdeling, hvor der er flere privilegier. Dette fremgår følgende:

N2 og N3 fordrer en parathed til, at de unge aktivt forholder sig til deres situation og indgår i hverdagen med skolegang, sport og aktiviteter under hensyn til øvrige beboere. Værelserne på disse to afdelinger er større og udstyret med bad og toilet samt fjernsyn. Ligeledes vil de unges muligheder for hjemmebesøg typisk udvides, når de flytter hertil (Nexus Profil:13).

I følgende citat understøtter ”husets regler”, hvor de unges medbestemmelse bliver deres privilegium:

Når man skal rykke sig fra N1 til N2 Altså igen... Der er jo noget i det med når man har en medindflydelse i den udvikling man kan præge sig selv i (Rhassan, personlig kommunikation 26.03.2020).

Citatet er med til at understøtte tankegangen i privilegiesystemet, hvor de unge opnår medindflydelse, hvis de kan efterleve institutionens regler. Denne form for resocialiseringsproces kan afspejles i det Goffman kalder for en ”lydighedstest” (Goffman 1961:17). I forbindelse med den unges ankomst på Boafdeling N1 som har de færrest privileger, kan det ud fra Goffmans optik være en lydighedstest, hvor den unge skal vise sin ”lydighed” ved at acceptere de opstillede krav og regler. Denne advancetankegang kan ifølge Goffman ses som et administrativt middel, hvor den unge flyttes synligt mellem boafdelingerne, hvilket er med til at give dem ”afstraffelse” eller belønning, alt efter hvad deres samarbejdsvilje gør dem fortjent til. I denne proces er den totale institution beskrevet ved, at individet fratages sine civile rettigheder, med hensigten om at ”individet” skal tilpasses de nye rammer, så processen mod resocialisering kan starte. Dette kan afspejles i følgende citat:

I forhold til når vi resocialiserer... Vi gør det jo i små mussetrin.... Vi starter med at sige.. Når de unge skal have udgang og have samvær med familien, starter vi med at sig du får det fra det her klokkeslæt til det her klokkeslæt. der har de en medindflydelse på at kunne præge på hvordan det skal se ud.. Fremadrettet lukker vi så op fra en fredag til en lørdag eller fredag til søndag fordi du i den proces har formået at vise en udvikling.. Så vi skal ikke kunne se på det i det store billede, men det handler om at se på alle de her små skridt... De små skridt er hele fundamentet for den lange bane (Rhassan, personlig kommunikation 26.03.2020).

Goffman fremhæver i denne sammenhæng, at individet skal tillære sig rollen som medlem af den totale institution, og accepterer at de i en vis grad har mistet deres selvbestemmelse og derved indgå

i forandringsprocessen (Goffman 2019:21). Denne form for ”husregler” trækker ligeledes i tråd med det socialpolitiske krav til institutionen hvor det fremgår: *”Der lovfæstes en pligt til at fastsætte husordener, der fastlægger rammerne for acceptabel adfærd på institutionerne. Husordenerne ensrettes, så henholdsvis sikrede og delvist lukkede døgninstitutioner i høj grad har de samme rammer. Den lovfæstede pligt til at udarbejde husordener suppleres med en bekendtgørelse, der opstiller en række obligatoriske krav til alle husordener (Justitsministeriet 2018:8)”*.

Afsnittet er med til, at beskrive opstarten af det sociale- og pædagogiske arbejde som tager afsæt i en tilpasningsproces, der understøtter en *total* kontrol af den unge. Jeg argumenterer her for, at personalet gennem forskellige institutionelle tilpasningsprocesser ”kontrollerer” de unge med hensigten om, at opstarte socialiseringsprocessen. Dette leder mig videre til næste afsnit, som tager udgangspunkt i behandlingskonceptet på Nexus, som har sin overordnede referenceramme indenfor miljøterapi.

DET MILJØTERAPEUTISKEBEHANDLINGSKONCEPT – ”RUNDT OM DEN UNGE”

Det fremgår fra flere medarbejdere, at det miljøterapeutiske behandlingskoncept danner grundlag for den overordnede pædagogiske referenceramme på Nexus. Flere medarbejdere fremhæver, hvordan den pædagogiske indsats tilpasses til/rundt om den unge og ikke omvendt. Dette beskrives følgende fra en pædagog og lederen:

I forlængelse af det Alex sagde...så arbejder vi på Nexus miljøterapeutisk. Det vil sige vi tilpasser den pædagogiske tilgang til den respektive ung (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

(..)noget teori om noget tilknytning og det kan være helt tilbage til man er spædbarn hvor det kan være spejlingen mellem mor og barn...(..) de har problemer med kriminalitet, de har problemer med selvregulering, diagnoser, misbrug osv...så derfra har vi overordnet valg at arbejde ud fra miljøterapi men også med andre elementer hvor vi i vores behandlingshjul har forskellige metoder og uddannelser vi kan bruge til at arbejde med dem... men fordi vi ikke laver one-size-fix .. altså vi har ikke et behandlingskoncept hvor den unge skal passe ind så handler det mere om at vi kikker på den enkelte unge og siger hvilken form for behandling har de behov for og så må vi sætte det ind som de hidkalder sig... så vi har en masse i vores behandlingskoncept.. men vi kan også godt gå ud over det.. for os handler det om at arbejde rundt om barnet (Bo, personlig kommunikation 17.04.2020).

Citaterne bygger på en forståelse af den socialpædagogiske indsats, som skal tilpasses den enkelte unges problemstillinger for at arbejde rundt om den unge. Dette understøtter den institutionelle instruks, hvor det miljøterapeutiske koncept er defineret ved: *”En behandlingsmodel, karakteriseret*

ved bestræbelsen på bevidst at tilrettelægge den samlede sum af organisatoriske, psykologiske, sociale og kulturelle påvirkninger, så institutionen som helhed og relationerne heri fremmer psykisk udvikling (Nexus Profil:26, Schjødt & Heinskou 2007: 17)”. Det skal forstås som, at institutionens samlede opgaver omkring den unge, består af et samlede systemet af fysiske, organisatoriske, sociale, psykologiske og kulturelle faktorer, som den unge møder og bliver en del af (Gordan & Palmgren, 2001; Jørgensen, 2004, Schjødt & Heinskov: 16).

I behandlingskonceptet fremgår de 4 følgende niveauer: 1) *grundlæggende udviklingsforståelse* 2) *de unges vanskeligheder og problematikker* 3) *praksisredskaber* 4) *fokuserings- og dokumentationsredskaber*, som samlet dækker over den socialpædagogiske indsats (Nexus profil: 24). Dette understøtter miljøterapi som en socialpædagogisk metode, der er tæt forbundet med en række avancerede psykologiske og psykoterapeutiske forståelsesformer og begreber, der både er hentet fra objektrelations teorierne, selvpsykologien, organisationsteori, tilknytningsteorierne mm. Denne opfattelse kan kædes sammen som *sammensatte kausalforklaringer*, hvor metoden er sammensat med mange variabler på forskellige niveauer, der samlet skal danne grund for den samlede pædagogiske indsats (Ejrnæs & Guldager 2008:24). Denne forståelse trækker på et *helhedssyn*, som foretrækkes indenfor stort set alt indenfor det sociale, pædagogiske og sundhedsmæssige felt, da inddragelse af et helhedssyn er nødvendigt i forhold til at kunne tilrettelægge en indsats, der tager udgangspunkt i den unges sociale problematikker (Ejrnæs & Guldager 2008: 140).

Dette trækker bl.a. på en forståelsesramme indenfor et *Udefra-perspektiv*, hvor miljøterapi er med til at bane vejen for personalets syn og forståelse af de unge gennem objektive (videns baserede perspektiver) og identifikationer af de unges behov og udviklingsmuligheder. Et udefra-perspektiv knytter sig samtidig til begrebet om ‘barnets bedste’, hvor personalet ud fra viden om børn og unge i konceptet, kan forstå og identificerer børns behov, problemer og løsninger med henblik på, at optimerer deres livskvalitet og udviklingsmuligheder (Warming 2019: 14).

Udover at miljøterapi bygger på forskellige miljøfaktorer indenfor forskellige behandlingsdele, er det også karakteristisk at terapien indeholder menneskesyn og etiske holdninger, som definerer den generelle stemning og omgangstone i afdelingen (Gordan & Palmgren, 2001; Jørgensen, 2004, Schjødt & Heinskov: 16). Dette fremgår i følgende citat:

Og hvad er drivkraften... jamen det er at gøre en forskel og tage fat. Det som driver mig både professionelt og menneskeligt det er tage fra der hvor andre slipper. Det med at arbejde men en så

vanskelig målgruppe. Så når andre mennesker giver slip og siger der ikke er noget at gøre så er det først der det starter. Og det tror jeg karakteriser os alle sammen her (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Denne form for *drivkraft* spiller kan ifølge Illeris læringsmodel spille en afgørende rolle i forhold til, at arbejde med en vanskelig målgruppe der har modstand på anbringelsen, da drivkraften handler om mobilisering af psykisk energi, glæde og vilje til, at blive klogere på sig selv, sine kolleger og den pædagogiske indsats i praksis (Illeris 2007: 42). Når de unge har modstand på målene i den pædagogiske indsats, kommer drivkraften til at spille en afgørende rolle for de unges muligheder for, at indgå i en egentlig læreproces. Citatet er desuden med til at vise, at miljøterapi udover den terapeutiske del også skal indeholde et "sund" miljø, hvor den enkelte unge kan føle sig forstået og "accepteret" for sine udfordringer. Ved at personalet betragter det terapeutiske miljø, som en del af den behandlingsmæssige og sociale kontekst, kan det understøtte en helhedsorienteret og tværfaglig indsats rundt om den unge, som er det grundlæggende aspekt i miljøterapi (Schødt & Heinskov 2008: 17). Dette står i stærk kontrast til den totale institution, hvor der er karakteristisk, at den totale institution tager hånd om alle aspekter af "patienternes" liv (Goffman 1961). I involverer Nexus behandlingskoncept flere forskellige behandlings grænseflader i forhold til, at deres indsatser også går udenfor enheden.

MILJØTERAPI I DEN RELATIONELLE TILGANG

Som en del af indsatsen på Nexus, bliver den unge tildelt en primær kontaktperson, hvilket i nogle tilfælde iværksættes inden anbringelsesopstart. Dette fremgår i følgende citat:

Nogle af dem får tildelt en støttekontaktperson allerede inden de kommer op til os.. så har vi allerede inden fået kikket på dem, for at have fundet et godt match til dem.. og nogle får en kort tid efter de er kommet på Nexus og er landet (Rhassan, personlig kommunikation 26.03.2020).

Det fremgår i citatet at de unge får tildelt en støttekontaktperson, hvilket understøtter et af de grundlæggende tiltag i miljøterapi, hvor relations arbejde er en del af den samlede miljøterapeutiske indsats. Det er centralt i miljøterapi at relations evnen og tilknytningen danner basis for selve grundlaget for, at der kan skabes en vækst, refleksion og behandling. Dette er fundamentet for, at den unge kan indgå ind i de andre aspekter i behandlingen (Thorgaard & Viftrup: 1994, Schjødt & Heinskov 2008: 126). Dette understøttes i følgende citat:

Vi matcher meget på personlighed og vi matcher meget på hvad den unge angiveligt har behov for.. det er også derfor vi nogle gange allerede inden opstart har et godt åbenlys match inden de møder op på

Nexus... (..)for hvis det er en ung der kommer og har behov for struktureret og klare tydelige rammer så skal det være en voksen som ikke er bleg for at sætte grænser...jamen så har vi nogle pædagoger eller kollegaer som er rigtig gode til det... og hvis der så er nogle som har brug for lidt mere "moderlig omsorg" selvom det lyder lidt kliche...men en som har behov for en meget kontinuerlig pædagog der vil dem det ... nogle har brug for sergenten og nogle har brug for moderen...så sørger vi for at vi får et komplimenterende team (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Hensigten med at skabe et "godt match" er at skabe en alsidig og tæt relation med den unge, for at kunne øge graden af den unges muligheder for udvikling. Dette understøtter støttekontaktpersonsordningen i miljøterapi, hvor ordningen skal sikre den unge et holdepunkt for de mangeartede indtryk, som den unge vil møde og respondere på gennem indsatsen. Her indgår kontaktpersonen i en én til én- kontakt med den unge, som en centraliserede del i behandlingsarbejdet (Schjødt & Heinskov 2008: 124). Samtidig viser citatet, at personalet har fokus på at tilbyde den unge en tryk tilknytningsrelation, for at kunne udvikle den unges selvopfattelse, og derved evnen til at regulerer følelser og mentalisere. Citatet underbygger tankegangen bag samspillet med empatiske og afstemte voksne, som fremstår centralt indenfor miljøterapi: *"kontaktpersonens holdning i arbejdet bør derfor præges af betingelsesløs varme, empati og personligt og fagligt nærvær. Dette skal danne basis for, at patienten fremover tør vove en kontakt med andre, også med andre behandlere (Schjødt & Heinskov 2008: 126)".*

En medarbejder fortæller følgende:

Man kan sige at, alle dem vi får nu, mere eller mindre er anbragt mod deres vilje...(..)Der har altid været en kamp mod systemet og man kan sige at systemet er jo med til at tage deres rettigheder fra dem som forældre.. (..)Og det bliver vores fornemmeste opgave at lære dem at arbejde med systemet som Morten også siger det med medvind... når du gør de rigtige ting, så åbner sagsbehandlerne op...Så i et metaperspektiv så skal vi mere lære dem at forstå det store billede og ikke bare nu og her... de vil jo rigtig gerne "jeg skal hjem om et halvt år", jamen "er det godt for dig at skulle hjem om et halvt år?... er du nu sikker på at du vil have det godt med det i forhold til dine forældre?.. Hvordan har du det med dem? Kan du komme hjem og bo?" Mange af vores unge er jo muligvis nogle vi ikke arbejder på at få hjem til deres forældre, men vi skal stadig lære dem at være søn (Alex, personlig kommunikation 26.03.2020)

Dette citat er et eksempel på, hvordan Alex anvender et *indefra-perspektiv* for at sætte sig ind i den unge situation. Ifølge Warming kan dette perspektiv enten være en intuitivt eller en bevidst

metodisk reflekteret handling, hvor Alex viser at han ikke kun baserer det gode pædagogiske alene på at have et udviklingsmål, men også stræber efter en forpligtelse på den unges livskvalitet. Dette perspektiv vil forsøge at forstå, hvordan barnet oplever problemidentificering og løsningen, hvilket reflekterer den nye barndomsforsknings påpejning af, at barndommen betyder noget i sig selv (Qvortrup 1994, Warming 2019: 18)

Indenfor den totale institution forekommer der en stor sociale afstand mellem klient og personale, hvor relationen imellem beskrives som stereotyp fjendtligt, hvor personalet ser klienterne som hemmelighedsfulde og upålidelige, og klienterne ser personalet som nedladende, overlegne og ondskabsfulde. I denne sociale konstellation, føler klienterne sig ofte mindreværdige, svage, skyldige og hjemfaldne (Goffman 2019:15). som stereotyp, da begge grupper mere eller mindre tillægger hinanden egenskaber og intentioner grundet den sociale bevægelighed imellem dem (Goffman 1997: 14). I forhold til personalets strategi i støttekontaktpersonsfunktionen argumenterer jeg for, at dette står i skarp kontrast til den totale institution. Indenfor den totale institution beskrives den sociale bevægelighed mellem klienter og personale som stærkt begrænset, hvilket personalet på Nexus forsøger at undgå ved at matche de unge med dennes kontaktperson ud fra personlighed og behov.

OPFATTELSE AF PRAKSISREDSKABER – ”GULLERODSPÆDAGOGIK”

Som en del af Nexus miljøterapeutiske behandlingskoncept har institutionen implementeret et ´pointsystem´, som skal understøtte den socialpædagogiske indsats. Det fremgår i den institutionelle instruks, at personalet daglig skal anvende dagsnotater omkring den unge, som efterfølgende skal noteres i Københavns Kommunes IT-system CSC Social Produktion, hvilket bliver en form for fagligt dokument. Pointsystemet er udviklet gennem de såkaldte ´dagsnoter´, hvor den unge har mulighed for at optjene point ud fra en række opstillet faktorer, som tager afsæt i den unges handle- og udviklingsplaner. I følgende citat oversætter en pædagog systemet til ”gulerodspædagogik”:

Vores point system minder om gulerodspædagogik... i stedet for bare at tage de unge med på ture eller i biografen skal de unge skal gøre sig fortjent til at opnå det de gerne vil. Den unge lærer at man ikke kan true sig til tingene, men du skal gøre dig fortjent til det..(..)(Dennis, personlig kommunikation 20.04.2020).

Citatet afspejler det *belønningsbetonet* system, som fremgår i Goffmans analyse af *privilegiesystemet* i den totale institution som blev belyst i afsnittet *Husregler*. Pointsystemet kan ifølge Goffmans totale institution afspejle ”at rette op” på den unge, hvilket ifølge den totale

institution er formålet med opholdet. Ifølge Goffman kaldes denne proces for *programming*, da beboeren objektiviseres i forhold til institutionens strategiske mål og forståelse af institutionens muligheder for at hjælpe (Goffman 1961:16). I forhold til at praksisredskaberne understøtter inddragelse af den enkelte unge, understøtter det et individorienteret arbejde, hvilket ifølge Villadsen handler om styrke "klientens selvforhold". Her søger det sociale arbejde at støtte klienten til, at få øje på egne ressourcer og tage ansvar for at ændre sin situation (Villadsen 2003: 190). Pointsystemet kan derved opfattes som et paradoks mellem autonomi og styring, som Villadsen beskriver i forlængelse af arbejdet med klientens selvforhold. Dilemmaet mellem autonomi og styringen sker, når det sociale arbejde forsøger at fremme klienternes selvstændighed og selvbestemmelse, ved at "fremtvinge" en bestemt opførsel hos klienten, for at tilpasse det til institutionens officielle mål (Villadsen 2003: 190). Paradokset opstår derved, når det frie og selvstændige "tvinges frem" gennem *belønning og straf* systemer, hvor det derefter kan blive vanskeligt, at tale om individets fri valg. Denne tankegang afspejler børnesynet "Det formbare barn" hvor den unge ses med et godt potentiale, men behov for en opdragelsesstrategi, der kan støtte den unge i udviklingen (Warming 2019: 34). Tilgangen i pointsystemet kan derved ses som et målrettet og kontrollerede redskab, hvor inddragelsesperspektivet mere bliver baseret på disciplinering og "manipulering" da der bliver den ansvarlige voksen, der dels skal bidrage til at forme den unges intentioner og dels forme den unges måder at tænke og handle på (Warming 2019:35). I forhold til bagtanken indenfor pointsystemet, er der mere tale om en forståelse for målgruppens vanskeligheder end direkte "manipulering" i en negativ forstand, da pointsystemet understøtter de unges manglende kompetencer til at kunne rationalisere "det gode liv" her i forhold til, at træffe valg i dagligdagen, der gavner deres positive udvikling.

Selvom pointsystemet på Nexus synes at trække sin forståelsesramme indenfor *kontrollerende praksisser*, fremgår det videre i citatet, hvordan pointsystemer er med til at inddrage den unge og derved skabe synlighed både med og omkring udviklingsarbejdet med den unge:

..(..)..Det er også et rigtig godt redskab til at måle de unge på.. hvor langt de er i deres udvikling. Når sagsbehandler f.eks. kommer til møde og spørger hvordan det går, kan man tage pointsystemet op, hvilket giver et godt billede af hvor de unge er i deres udvikling det gode er også at pædagogen skal lave det sammen med den unge... når vil laver det sammen med den unge er det et godt refleksions redskab som skaber refleksion hos den unge...Det er en del af rammerne og det gavner de unge rigtig godt (Dennis, personlig kommunikation 20.04.2020).

Dette citat trækker en forståelse på børnesynet `det kompetente barn` og baserer pointsystemet som et grundlæggende praksisredskab, i forhold til at inddrage den enkelte unge. Dette understøtter den unges socialisering, som gennem en gensidig påvirkning og læring skabes og formes i interaktionen mellem kontaktperson og ung. Ved at pointsystemet metodisk bygger på, at den unge skal give sit bidrag, understøtte dette den unge som kompetent aktør hvor tankegang bag er, at inddragelsen både sker på baggrund af etiske- og metodiske perspektiver.

DELKONKLUSION

Omdrejningspunktet for afsnittet er at belyse følgende underspørgsmål:

Hvilke tilgange eller metoder anvender personalet i den socialpædagogiske indsats i forhold til at inddrage den unge?

I forbindelse med tilpasningsprocessen på Nexus argumenterer jeg for, at personalet praktiserer strategien gennem en *total* kontrol. Her indgår privilegie- og strafbetonede systemer indenfor de institutionelle rammer i henholdsvis *husregler* og *advancementtankegangen* i boafdelingerne væsentlige redskaber, som skal understøtte de unge muligheder for tilpasning og opstart af resocialiseringsprocessen. Disse former for metoder er foreneligt med Goffmans analyse af den totale institution, hvor de unge tilpasses gennem en total og altomfavnende tilgang.

I forbindelse med at Nexus er en moderne velfærdsorganisation argumenterer jeg for, at personalet praktiserer en pædagogisk indsats gennem et individorienteret perspektiv, hvor de har fokus på, at inddrage den enkelte unge gennem en social, personlig og faglig udviklingsproces. Dette understøttes i deres behandlingskoncept, som har sin overordnede referenceramme indenfor miljøterapeutisk koncept.

Her argumenterer jeg for, at det er fremtrædende for personalet, at udvikling og forandring sker gennem de mellem menneskelige relationer, med fokus på det relationelle arbejde. Her kan personalet både "holde ud" og "holder om" hvor de matcher den unge ud fra personlighed og behov. Personalet opfatter miljøterapi som et koncept, der arbejder rundt om den unge, hvorfor konceptet er under konstant udvikling med hensigten om, at imødekomme de unges behov. Dette er med til at understøtte et *udefra-perspektiv*, hvor personalet i høj grad konditionerer deres tilgang til de unges inddragelse, hvor de ud fra videns baseret og metodiske refleksioner praktiserer inddragelse overfor de unge. Dette kommer bl.a. til udtryk i deres pointsystem, som er udviklet i forhold til aktivt at kunne inddrage unge med komplekse problemstillinger. I forbindelse med at

pointssystemet forudsætter de unges inddragelse og bidrag, understøtter det et *indefra-perspektiv* som er med til, at erkende barnet som aktør. Dette baseres ifølge Villadsen sig på idealet indenfor nutidens sociale arbejde, hvor der er et øget fokus på, at gøre klienten til ekspert i eget liv, samtidig med at danne et ligeværdigt forhold mellem socialarbejder og klient.

Samlet viser kapitlet at personalet tilrettelægger og praktiserer et uformelt inddragelsesperspektiv, som baseres ud fra flere forskellige børnesyn, hvilket er med til at repræsentere flere former for inddragelse. Jeg argumenterer her for, at deres tilgange og metoder i forhold til inddragelse baseres ud fra et nuanceret syn, hvor det praktiserer ud fra de unges problemstillinger og behov. Dette er samlet med til, at understøtte et *udefra-perspektiv* og et *indefra-perspektiv* hvor personalet ikke alene har et udviklingsmål for det pædagogiske arbejde, men også stræber efter en forpligtelse på barnets livskvalitet. Dette påpeger ifølge Warming på ”barnet som aktør”, som afspejler sig i personalets tilgang og metoder, hvor de unge bidrager aktivt i samspil med de voksne i den pædagogiske indsats (Qvortrup 1994, Warming 2019: 18).

I dette kapitel har jeg argumenteret for, at personalet arbejder ud fra en individorienteret tilgang, med fokus på den unges inddragelse og bidrag, vil jeg i det følgende udfolde analysestrategiens sidste og 4. analysekomponent *Opfattelse af de unges udviklings- og læringsprocesser*. Den sidste komponent skal med udgangspunkt i de andre komponenter belyse, hvordan personalet strategisk støtter de unge i et sundt ungdomsliv uden kriminalitet. Dette vurderes jeg særligt relevant, da det fremgår i den indhentede empiri, at mange af de unge ikke som udgangspunkt ønsker en ”turn a round” i deres liv, når de ankommer på institutionen.

OPFATTELSE AF DE UNGES UDVIKLINGS- OG LÆRINGSPROCESSER

I analysestrategiens sidste 4. komponent belyser jeg *Opfattelse af de unges udviklings- og læringsprocesser*. I denne analysekomponent inddrager jeg elementer fra de andre analysekomponenter, som skal være med til at diskutere og analyserer de unges udviklings- og læringsprocesser. Formålet er at besvare underspørgsmål:

Hvilke strategier anvender og organiserer personalet i praksis, så det styrker de unges udviklings- og læringsprocesser?

UDVIKLING GENNEM FÆLLES PROBLEMLØSNING

I forhold til at skabe succes med de unge understreger medarbejderne, at den positive forandring sker sammenholdende med socialpædagogikken og det relationelle arbejde på institutionen. Dette fortælles af to medarbejder følgende:

Jeg vil sige. Vi er pisse stolte af det vi laver hos os.. Så i det man bliver tvangsforanstaltet hos os det mener vi er en gudsgave til de unge mennesker så de får muligheden for at vende deres liv (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020)

Og hvis vi kun kikker på sanktion alene så kan der herske en tvivl om den virker eller ej...Men det virker som om når de så er endt hos os så har vi en mulighed for at kunne gøre noget og præge dem i en anden retning (Rhassan, personlig kommunikation 26.03.2020)

Citaterne pointerer det relationelle arbejde, som afgørende for de unges udviklings- og læringsprocesser. I forbindelse med inddragelsesprocesser fremgår det af den institutionelle instruks, at pædagogerne skal anvende 'Udviklingsplaner og forandringskompas' i arbejdet med den enkelte unge. 'Udviklingsplaner og forandringskompas' hører ind under det 4. niveau i behandlingskonceptet, hvor forandringskompasset anvendes som et måleredskab, hvor der indtastes kvantitative data i udviklingsplanerne. Udviklingsplanen bliver derefter den retningsgivende plan for den videre behandling, hvor kompasset er med til at synliggøre og gøre den unges udvikling og forandring mere målbart for både den unge selv, dennes familie og anbringelsessted (Nexus Profil: 45). Personalet skal udarbejde udviklingsmålene i udviklingsplanerne, så vidt muligt i samarbejde med den enkelte unge. Tankegangen tager derved afsæt i metoden "Signs of Safety" hvor konstruktive forandringer skabes, når der fokuserer på det, som fungerer med den unge (Nexus profil: 45). Udviklingsplaner udgør derved et aktivt redskab i forhold til at inddrage den unge gennem støttekontaktpersonsordningen. Dette understøttes i følgende citat:

(..).Og det er her vores relation til de unge skal stå sin tid ved at vi ligesom skal arbejde med dem og gøre det bedst mulige og inkluderer dem i deres egen udvikling og deres egen udviklingspotentiale. og ud fra de udviklingsplaner..(..).Som udgangspunkt tror jeg da vi har en tanke om, at vi altid skal inddrage dem mest mulige...(..).Man kan sige at det er der vores KP-funktion hvor vi er blevet tildelt i forhold til vores interesser som Morten siger det her med relationen med den gældende ung... her bruger vi vores KP møder hver 14. dag til at inddrage dem i processer.. man kan sige.. mange af dem som er blevet anbragt på nogle vilkår som gør at de ikke har den samme medbestemmelse, derfor er det endnu vigtigere, at vi ligesom tager hånd om dem, og forsøger at inddrage dem på bedst mulig vis... Vi

inddrager dem og vi inddrager familien og så meget som det er muligt ud fra de anbringelsesvilkår som der nu engang er (Alex, personlig kommunikation 26.03.2020).

Citatet er med til at underbygge, at det bliver kontaktpersonens opgave at inddrage den unge i processerne, hvilke også skal hjælpe pædagogen med at forstå og identificerer mulige udviklingspotentialer, som kan udvikles i det videre forløb. Citatet trækker i tråd med Kasper Villadsens optik (2003), hvor det sociale arbejde bør basere sig på at øge den udsatte egen vilje til at udvikle sig, så vedkommende kan indgå i det omkringliggende samfund (Villadsen 2003: 190). Denne forståelse trækker i tråd med den behandlingsmæssige strategi, hvor den primære kontaktpædagog skal udarbejde og inddrage den unge i dennes udviklingsplan. Denne tankegang bygger på nutidens sociale arbejde, som baserer sig et ligeværdigt forhold mellem socialarbejder og klient. Ved at understøtte den enkeltes frihed til at handle og derved individets autonomi, kan det individuelle potentiale realiseres (Villadsen 2003: 195). Dette understøttes i følgende citater:

Hvis jeg skal resocialiseres og være en del af et samfund hvor jeg får noget indflydelse så vil jeg også gøre mit for at få en stemme i den.. det at de unge føler sig hørt og medindflydelse i det som de skal end el af... det siger sig selv.. hvilken indflydelse har du hvis du ikke har en indflydelse i det.. så absolut ja, de skal være med til at præge deres liv i den retning som vi ønsker for dem og som de ønsker for sig selv (Rhassan, personlig kommunikation 26.03.2020).

Citater tolkes som troen på den unges autonomi, og kan afspejles i børnesynet 'barnet som kompetent aktør'. Dette illustreres når Rhassan beskriver, at for at den unge kan resocialisering og vil være en del af et samfund forudsætter det, at den unge bidrager som aktivt og kompetent individ. Dette kan ifølge Warming opfattes som en resocialisering, hvor resocialiseringen ses som en gensidig påvirkning, der skabes og formes i interaktionen (Warming 2019: 40). Her afhænger både børn og voksen af hinandens handlinger, attitude, udsagn og deres kompetence afhænger i høj grad af den gensidige forståelse, rollefordeling og de ydre vilkår. Det fremgår i både den institutionelle instruks og personalets opfattelse, at personalet ikke kan handle kompetent i udviklingsplanerne, hvis de ikke inddrager de unges perspektiv, hvilket trækker i tråd med nutidens ideelle børnesyn (Warming 2019:41). Udviklingsplanerne kan derved opfattes som være motiveret af et videns rationale som metodisk erkender, at de unge har en særlig viden, personalet kun kan få fat på, ved at inddrage dem og spørge dem ad. Ifølge Warming er videns rationale baseret på den nye barndomsforskning, hvor den unge såvel som alle andre menneskers liv i det senmoderne samfund udgøres af et komplekst samspil af relationer og kontekster for disse relationer. Derfor kan professionelle omkring den unge aldrig tænke sig til kompleksiteten af den unge liv, men ved at

erkende den unges indsigt i eget liv, kan personalet anlægge et både *udefra-perspektiv* sammen med et *indefra-perspektiv* (Warming 2019: 21).

Selvom udviklingsplanerne udgør et aktivt redskab i forhold til at inddrage den enkelte unge, er det ikke altid, at den enkelte unge er i stand til dette. I følgende afsnit vil jeg argumentere for, hvordan personalet praktiserer strategien *kontrol til hjælp* med hensigten om, at kontrollerer den unge for at kunne hjælpe.

EN STRATEGISK RELATION "AT LØBE I MEDVIND ELLER MODVIND"

En medarbejder fortæller følgende:

..(..)..Mange af vores unge ønsker som udgangspunkt ikke og lave en 'turn a round' i livet eller en forandring i deres liv til noget mere positivt... De ønsker at være vanekriminelle eller hashmisbrugere.., Så det er jo svært at være medbestemmende i at de bare skal ryge sig ned eller være kriminelle eller et eller andet andetJeg plejer at bruge en metafor der hedder: " at løbe i medvind eller modvind".. Når de unge har næsen i den rigtige retning og der er medvind så har vi den fornemmeste opgave at skubbe dem i ryggen og få dem til at løbe stærkere. Det vil sige når de vælger de valg...Det her 'turn a round' i livet som eksempelvis at stoppe et misbrug eller få et arbejde, ønsker at få et fritidsjob, ønsker et familieliv og alle de der ting så skal vi skubbe på... Men vi har også en behandlingsmæssig opgave eller en socialpædagogisk opgave i at når de drejer den anden vej og går i modvind så at tage fat i ryggen af dem og sige " og her stopper så din medvind..det her er eddermame ikke sund for dig (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

I forhold til at Morten fortæller: "*(..) ...De ønsker at være vanekriminelle eller hashmisbrugere..*" kan det forklares ud fra Bourdieus strategi begreb, hvor de unge handler, vælger, prioriterer og til hver tid vil forsøge, at få mest ud af deres handlinger (Bourdieu 1994/1998: 24). De vil med andre ord handle *strategisk* (Bourdieu 1986: 111) hvilket nemlig ikke altid betyder, at de strategiske handlinger er rationelt, i forhold til en objektiv og universelt gyldig afvejning af fordele og ulemper. Men kan det ses i sammenhæng med begreber om *habitus*, *felt* og *kapital*, hvilket betyder at de unge strategier tager afsæt i den omverdensforståelse, som deres habitus og deres position i feltet og dertil de kapitaler de har fået (Bourdieu 1980/1990: 15). Når Morten udtaler: "*..(..).. at løbe i medvind eller modvind*" kan det oversættes til at den unges medbestemmelse afhænger af, om den unge kan efterleve de "rigtige" valg. Dette kan relateres til Bourdieus Doxa begreb, hvor doxa er den grundlæggende overensstemmelse mellem agenterne og felterne og bliver den grundlæggende "sandhed", som både er inkorporeret og eksternaliseret i samfundet, og derved bliver styrende for de positioner, som agenterne har (Bourdieu 1997/2000: 1985, Vilken 2011:56). For at kunne deltage

i feltet og i kampene i feltet, må denne doxa være dels inkorporeret i agenternes (de unge) habitus og dels af den praktiske sans, som styrer deres valg og handlinger (Bourdieu & Wacquant 1992: 74). Ifølge Bourdieu foregår der en magtkamp mellem personer, der dominerer feltet og feltets "sandheder", hvilket kan afspejles i Mortens metafor "at løbe i medvind eller modvind". Set ud fra dette efterlever den unge ikke det doxiske grundlag om, at man bør ønske at ændre sit liv til det bedre (Järvinen & Mik-Meyer 2003:240). Dette kan afspejles i forlængelse af Bourdiesk optik, hvor personalet flytter den sociale konflikt ind i den enkelte unges subjekt som en intern konflikt, hvorefter personalet derved kan skubbe (dominerer) den unge ind på en ny kurs af feltets logik. De unge ønsker ikke selv denne forandring og udvikling, så i stedet bliver det gennem lovgivning og socialpædagogisk, kampe mellem den unges kriminelle og problematiske identitet og den nye identitet, som skabes gennem feltets logikker (Bourdieu & Wacquant 2016: 86). Det bliver her pædagogens opgave at ændre doxareglerne hos den unge, når den unge bryder doxa ved, at "løbe i modvind" hvilket betyder imod samfundets formelle og uformelle doxa. En pædagog fortæller videre:

Så det er det her med medbestemmelse og medindflydelse .. ja... det ligger i det nære relationelle arbejde.. og det er så resten af personalets fornemmeste opgave at forsikre om at de planer der bliver lagt som er i medvind... at vi alle sammen skubber på....så de oplever en opbakning.... (...)...men når vi diskutere medinddragelse, medindflydelse og medbestemmelse så har de det i det omfang, at det tjener det samfundstænkkelige perspektiv og det er her Alex påpeger at sagsbehandler eller systemet siger at hvis de lever op til de ting de skal så oplever de også en mere grad af medbestemmelse og mere medindflydelse.. hvorimod når de træffer beslutninger der ligger i modvind så oplever de også en mere respektive og en lidt mere begrænsning af deres rets medbestemmelse (Morten, personlig kommunikation 26.03.2020).

Citaterne er med til illustrere doxabegrebet, hvor personalet gennem det relationelle arbejde er med til, at producerer de mentale strukturer som opfattes som rigtig og forkert, og som er med til at dominerer feltets praksis (Mik-Meyer & Villadsen 2007: 77). I forhold til denne strategi beskriver Villadsen *styringsdilemmaer indenfor det sociale arbejde* (Villadsen 2004:195), som kan belyse paradokset *autonomi kontra styring*, når pædagogen fratager den unges kontrol (medbestemmelse, inddragelse) og ansvar med det formål, at hjælpe den unge til at hjælpe sig selv. Villadsen (2004) beskriver hvordan udviklingsprocesser af klienter inden for det sociale arbejde handler om balancen mellem at fastholde klientens autonomi og samtidig yde en vejledning for dette:

“På den ene side skal klienten selv fremsige sine visioner og træffe valg. På den anden side er det ikke hvilke som helst valg, der kan accepteres som klientens realistiske, selvstændige og ansvarlige valg ...(...)...En måde at håndtere kravet om at respektere det autonome individ er at afgrænse forandringsarbejdet til isolerede aspekter ved klienten (Villadsen 2004:202)”.

Paradokset bliver ifølge Villadsen når personalet skal behandle den unge som et ansvarligt og autonomt subjekt med en ukrænkelig suverænitet sammenholdende som et individ, der kræver omsorg, motivation, vejledning, aktivering osv. Dilemmaet opstår når den unge skal fremsige sine visioner og træffe valg, men pædagogen kan kun acceptere de valg, som anses som ansvarlige og det som Morten fortæller *“..(..)...tjener det samfundstjenestlige perspektiv..(..)..”*. Når pædagogen må fratage de unges medbestemmelse og medinddragelse, er det ifølge Villadsens optik et gennemgående paradoks i det sociale arbejde, hvor pædagogen hele tiden må gå i balance mellem kravet om, at respektere den unge sammenholdende med ønsket om skubbe til en forandringsproces, som ifølge Villadsen betyder *“at der formuleres et dilemma mellem at respektere det selvforvaltede individ på den ene side og intervenere for at skabe forandringer af det samme individ på den anden (Villadsen 2003: 195)”*. Citatet er derved med til at forklare en praksis, hvor pædagogen praktiserer hjælpen til selvhjælp gennem en total kontrol af den unge, hvilket skal støtte den mod vejen til resocialisering og selvstændighed. Det paradoksale i citatet kommer således til udtryk ved *“At løbe i medvind eller modvind”*, hvor den unge gennem en total kontrol, skal lære at tage ansvar for sig selv og derved blive uafhængig af andre. Når Mortens udtaler *“Så det er det her med medbestemmelse og medindflydelse ..(..)... det ligger i det nære relationelle arbejde”*, så vidner der om, at de som udgangspunkt via det relationelle arbejde inddrager den unge, men samtidig er der behov for en *kontrol til hjælp*, da de unge har behov for at blive guidet i deres egne udviklingsmål. Citatet trækker i tråd med Villadsens optik i forhold til, at pædagogen fordrer til den unges autonomi så længe den unge er i stand til at fremsige et realistiske mål, som ifølge Goffman skal matche institutionens strategiske mål. Det fremgår i citaterne at personalet fordrer til den unges autonomi og når den unge *“løber i medvind”*, får den unge mere inddragelse og medbestemmelse, da den unge viser at være i stand til, at tage ansvar for sig selv hvilket understøtter *hjælp til selvhjælp* begrebet. Men hvis den unge træffer valg *“i modvind”* fratages den unges autonome handlemuligheder og derved mister sin medinddragelse og medbestemmelse.

DELKONKLUSION

Omdrejningspunktet for afsnittet er at besvare underspørgsmål 4:

Hvilke strategier anvender og organiserer personalet i praksis, så det styrker de unges udviklings- og læringsprocesser?

Samlet viser afsnittet, at personalet anvender individuelle planer – *de såkaldte udviklingsplaner* – som udgør et centralt redskab på Nexus i forhold til at inddrage den unge i egen udvikling.

Institutionen anvender metoden ”Signs of Safety”, som understøtter den enkelte unges bidrag til egen udvikling, hvor tankegangen er, at konstruktive forandringer skabes, når der er fokus på det, som fungerer for den enkelte unge. Denne metode er bygget op på både kvalitative og kvantitative data, hvilket understøtter institutionens organisatoriske mål som også kan afspejles i Goffmans totale institution, i forhold til at matche institutionens strategiske mål.

I forbindelse med at personalet fordrer til den unges autonomi argumenterer jeg for, at det bliver gennem strategien kontrol til hjælp. Men hvis den unge træffer valg ”*i modvind*” fratages den unges autonome handlemuligheder og derved mister sin medinddragelse og medbestemmelse. Jeg argumenter her for, at disse strategier kan relateres sig til Warmings begreb om ’det formbare barn’, hvor den unge opfattes som en klump ler, der kan formes både i forhold til det ene og andet (Warming 2019: 34). De unge ses med et godt potentiale, men også med et behov for pleje og beskyttelse, hvorfor opdragelsesstrategierne retter sig mod omtanke og styring. Mortens strategi ”*I medvind eller modvind*” understøtter et værktøj i praksis i forhold til inddragelse af den unge, som understøtter Villadsens optik om paradokset autonomi kontra styring, og bliver ifølge Warming et modsætningsforhold mellem pasning og udvikling, hvorfor jeg argumenterer for at det kan indebære en risiko for manipulerende og disciplinerende inddragelse af børn (Warming 2019:35). Jeg vil hertil argumentere for, at denne form for ”manipulation” ofte forudsættes grundet målgruppens vanskeligheder jf. analysekomponent 3, hvorfor personalet bliver nødt til, at baserer strategien ud fra en kontrol til hjælp, for at hjælpe de unge.

Overordnede argumenterer jeg for, at Nexus praktiserer strategien ud fra de unges handlemuligheder som ifølge analysekomponent 1) Opfattelse af målgruppen ofte gøres sig betinget af de unges habitus og kapitalbegreber. Personalet praktiserer derfor paradokset *kontrol til hjælp*, således strategien hænger sammen med samfundets ”sandheder” i form af *doxa* uden for institutionen.

KAPITEL 5 - KONKLUSION OG PERSPEKTIVER

Jeg har gennem specialet undersøgt, hvordan personalet på døgninstitution Nexus praktiserer det uformelle inddragelsesperspektiv i det sociale arbejde, og hvordan det kan understøtte de unges læreprocesser i forhold til reintegration i samfundet. I den følgende konklusion vil jeg opsummere mine hovedpunkter i opsamlingen af mine 4. analysekomponenter, og diskutere analysen i forhold til min hovedproblemformulering.

Grundlæggende udviklingsforståelse for målgruppen

Personalets samlede målgruppeopfattelse har en meget individualiserede og nuancerede forståelse af de unge og deres problemstillinger. Denne forståelsesramme er med til, at personalet erkender kvaliteten af de følelsesmæssige bånd mellem den unge og dennes primære omsorgsperson, som afgørende betydning for den unges tilknytningsvenner og adfærd. Denne opfattelse afspejles i børnesynet 'det uskyldige barn', som står i modsætning til 'det onde barn', hvilket er med til at forskyde den unges kriminelle handlinger. Denne udviklingsforståelse er med til, at danne rammen for, hvordan personalet tilrettelægger strategien i indsatsen i det sociale- og pædagogiske arbejde.

'Kontrol til hjælp'

Overordnede er strategien på Nexus baseret på principperne om 'kontrol til hjælp', hvilket er særligt karakteriserende for det sociale arbejde på døgninstitutioner, som dels skal løse en socialpolitisk og dels en omsorgsopgave. Det betyder, at for at hjælpe den enkelte unge, forudsætter det en *total* kontrol af den enkelte unge. Denne logik kommer særlig til udtryk via institutionens institutionelle og organisatoriske rammer, som skal sikre opsyn med de unge, og sikre at de indgår i organisationens strategiske mål. Ud fra de specifikke rammer skal de unge indgå i strategien og reglerne på Nexus, for at opnå *privilegier og belønninger*, hvilket er særlig kendetegnet ved den totale institution. Det betyder, at de unge "belønnes" når de efterlever organisationens strategi, og kan handle taktisk i forhold til at opnå disse muligheder.

Udvikling gennem fælles problemløsning

Personalet anvender deres relationelle tilgang, som afgørende for den unges muligheder for læreprocesser. Her anvender personalet udviklingsplaner i samarbejde med den unge, hvor den primære respektive kontaktperson skal udforme den unges læringsprocesser i samarbejde med den

unge. Her understøtter institutionen den metodiske grundlag ”Signs of Safety”, hvor de unge inddrages som kompetente medspillere i den socialpædagogiske indsats. Dette er med til at understøtte nutidens ideale børnesyn ”barnet som kompetent aktør” hvor tankegang er, at konstruktive forandringer skabes, når der fokuserer på det, som fungerer for den enkelte unge. Hertil har personalet en forståelse for de unges sociale problematikker, og handler strategisk i forhold til denne forståelse. Samlet udgør de individuelle udviklingsplaner et centralt redskab, i forhold til at inddrage den unge i egen udvikling. Dette individorienteret perspektiv trækker i tråd med den socialpolitiske udvikling, hvor nye redskaber i det sociale arbejde, skal inddrage det enkelte individ, og gøre pågældende ansvarlig for egen udvikling.

I forhold til de unges særlige udsatte position i samfundet praktiserer personalet de unges læreprocesser ud fra en doxist overbevisning, der kan støtte dem i reintegration. Der er her personalet anvender metaforen ”*I medvind eller modvind*”, hvor strategien bygges op på en normaliseringstankegang hvor målet bliver, at tilpasse den enkelte unge til samfundets normer og regler.

Børnesynets betydning for egentlig inddragelse

Personalet praktiserer det uformelle inddragelsesperspektiv gennem flere former for børnesyn, hvor de forskellige tilgange repræsenterer flere former for uformel inddragelse. Her tilrettelægger personalet bevidste strategier i forhold til, at imødekomme de unges handlemuligheder med afsæt i deres sociale problemstillinger. Perspektiv i det sociale arbejde på Nexus kan forstås i sin kontekst, hvor personalet trækker på flere forskellige videns former med hensigten om, at organisere et pædagogisk læringsmiljø, der kan imødekomme de unges udfordringer. Gennem analysedelene blev flere former for perspektiver præsenteret, hvor personalet trækker på flere elementer fra de psykodynamiske- læringsteoretiske- interaktionistiske- systemteoretiske tilgange. Personalet opererer derfor indenfor et felt af forskellige rammer og vilkår, hvor de trækker på flere forskellige videns former i forhold til, at understøtte den unges motivation til at udvikle deres læringsprocesser. Samlede anlægger flere af praksisredskaber i indsatsen – *herunder pointsystem og udviklingsplaner* - både et *udefra-perspektiv* sammenholdende med et *indefra-perspektiv*. Derved kan pointsystemet og udviklingsplanerne sammenholdende erkende et vidensrationale som metodisk redskab, hvor personalet inddrager de unges særlige viden ved inddragelse. Dette er med til, at understøtte en mindre privilegeret målgruppe, hvor deres handlemuligheder ofte gør sig

betinget af deres sociale problematikker. Denne ligeværdige og anerkende tilgang til inddragelse, øger de unges muligheder for livsmestring og muligheder for, at kunne indgå i "normal" samfundet efter endt anbringelse. Dette kommer lige præcis til, at betyder noget for denne målgruppe, da strategien er bygget op på, at de unge kan være og deltage i egne læreprocesser.

Ud fra den samlede analyse konkluderes det, at inddragelse med en så svær målgruppe forudsætter, at personalet praktiserer flere former for børnesyn og dertil forskellige inddragelsesformer. Grov sagt betyder det, at for at kunne inddrage denne målgruppe af svært anbragte unge, forudsætter det specifik viden og kompetente medarbejder, der udover specifikke inddragelsesmetoder og tilgange i det sociale- og pædagogiske arbejde, formår at skabe en tæt relation til den enkelte unge. Dette bliver forudsætningen for, at de unge kan inddrages og derved på sigt blive udrustet som aktive, deltagende samfundsborgere i et demokratisk samfund.

LITTERATURLISTE

Warming, Hanne (2019) Børneperspektiver. København: Akademisk forlag

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal (2006) Modeller i socialt arbejde. København: Gyldendal uddannelse.

Healy, Karen (2009). Traditionelle diskurser: psykologiske og sociologiske ideer i socialt arbejde I: Healy, Socialt arbejde i teori og kontekst. København, Akademisk Forlag.

Mik-Meyer, Nanna, og Kaspar Villadsen. 2007. Magtens Former. Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren. Edited by N. Mik-Meyer, & K. Villadsen. København: Hans Reitzels Forlag.

Villadsen, Kaspar. 2003. "Det sociale arbejde som befrielse," in At Skabe en Klient. Institutionelle Identiteter i Socialt Arbejde. Edited by M. Järvinen og N. Mik-Meyer. København: Hans Reitzels Forlag.

Villadsen, Kasper (2004): Det sociale arbejdes genealogi – om kampen for at gøre fattige og udstødte til frie mennesker. København. Hans Reitzels Forlag

Erlandsen, T., N. Rosendal Jensen, S. Langager & K. E. Petersen (2015). "Grundlæggende videnskabelige perspektiver på udsathed blandt børn og unge" i Erlandsen, T., N. Rosendal Jensen, S. Langager & K. E. Petersen (red.) København: Hans Reitzels Forlag.

Bryderup, I. M. (2015). Synet på børn og på de socialpædagogiske opgaver – et historisk blik. I: Kjærgaard, Holger (2015) *Social- og specialpædagogik*. Akademisk Forlag,

Goffman, Erving. 1961. Asylums: Essays on the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates. New York: Garden City, N.Y.

Goffman, Erving 2019. (Oversætter Knud Eilskov): Anstalt og menneske: Jørgen Paludan

Goffman, Erving 1997. (Oversætter Knud Eilskov): Anstalt og menneske: Jørgen Paludan

Bourdieu, Pierre. 1977. Outline of a Theory of Practice. Cambridge: Cambridge University Press.

Bourdieu, Pierre 1997. "I statens ånd. Det bureaukratiske felts opkomst og struktur," in Af Praktiske Grunde. Omkring Teorien om Menneskelig Handlen. København: Hans Reitzels Forlag.

Bourdieu, Pierre, og Loïc Wacquant. 1996. "Felternes logik; Habitus, interesse og rationalitet; Symbolsk vold," in *Refleksiv Sociologi - mål og midler*. København: Hans Reitzels Forlag.

Bourdieu, Pierre (1995). *Distinktionen. En sociologisk kritik af dømmekraften*. Frederiksberg: Det lille Forlag

Järvinen, Margaretha, og Nanna Mik-Meyer. 2003. *At Skabe en Klient. Institutionelle Identiteter i Socialt Arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.

Brinkmann, Svend (2010) *Etik I en kvalitativ verden*. I Brinkmann og Tangaard (red.) *Kvalitative metoder: En grundbog*. København: Hans Reitzel

Juul, Søren & Kirsten Bransholm Pedersen (2012): "Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet". I: Juul, S. & Bransholm Pedersen, K. (red.): *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2015) Kapitel 11: Forberedelse til interviewanalyse. *Interview – det kvalitative interview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag

Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2015) Kapitel 12: Interviewanalyse med fokus på mening. *Interview – det kvalitative interview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.

Frørup, A. K. (2015). "Udsat eller sat ud? Hvordan taler vi om "udsatte børn og unge"?" i Erlandsen, T., N. Rosendal Jensen, S. Langager & K. E. Petersen (red.) *Udsatte børn og unge. En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.

Jensen, Per. H og Annick Prieur (2015) *Menneskesyn i social- og kriminalpolitik i USA og Danmark*. Kapitel 7 i Harder, Margit og Maria Apel Nissen (red.) *Socialt Arbejde i en Foranderlig Verden*. Akademisk Forlag: København.

Jensen, Per H. (1999). "Velfærdsstatens politiske ideologi"

Bislev, Maria og Kim Møller(2015) *Udsatte unge og kriminalitet*. Kapitel 16 i Torsten Erlandsen; Niels Rosendal Jensen; Søren Langager; Kirsten Elisa Petersen (red.) *Udsatte børn og unge – en grundbog*. Copenhagen: Hans Reitzels Forlag

Ejrnæs, M. og Guldager, J. (2008): *Helhedssyn og forklaring*, Akademisk Forlag,

Strand Hutchinson, Gunn & Siv Oltedal (2006) Modeller i socialt arbejde. København: Gyldendal uddannelse. (Grundbog)

Bryderup, I. M., & Frørup, A. K. (2011). Social Pedagogy and Working with Children and Young People: Where Care and Education Meet. London: Jessica Kingsley Publishers.

Internet sider

Barnets reform 2011

FN Børnekonvention

Justitsministeriet 2009 – *”Mere konsekvens, opfølgning og omsorg – en markant styrket indsats mod ungdomskriminalitet”*

Justitsministeriet 2018 – *”Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – Alle handlinger har konsekvenser”*